

VANTAAN OIKEUS- JA POLIISITALO

Rakennushistoriallinen selvitys

2021

Innovarch Oy



INNOVARCH

Vantaan oikeus- ja poliisitalo Rakennushistoriaselvitys

Vantaa

Innovarch Oy 2021

Vantaan oikeus- ja poliisitalo, rakennushistoriaselvitys

Tekijä: Innovarch Oy, Piritta Hannula, Arkkitehti SAFA

Copyright: Innovarch Oy

Julkaisija: Senaatti-kiinteistöt

Helsinki 2021



1. painos

Taitto ja kuvankäsittely: Innovarch Oy, Sophie Dorn, Arkkitehti

Valokuvat tekijän, ellei toisin mainita

ISBN 978-952-368-087-6 painettu

ISBN 978-952-368-088-3 pdf



Sisällys

7	1 Johdanto
7	1.1 Kohteen perustiedot
8	1.2 Rakennussuojelu
10	1.3 Selvityksen tarkoitus
10	1.4 Selvityksen menetelmistä
12	2 Virastorakennus 1980-luvulla
14	3 Arkkitehti Kaarlo Leppänen
20	4 Tikkurilan alueen kehitys
22	5 Oikeus- ja poliisitalon rakennus
27	5.1 Ulkotilat ja rakennuksen hahmo
33	5.2 Julkisivut
38	5.3 Sisätilat
40	5.31 Istuntosalit
42	5.32 Sisäänkäynti- ja aulatilat
46	5.33 Atriumpiha
48	5.34 Oikeustalon toimistotilat
50	5.35 Poliisitalon sisätilat
54	5.4 Rakenteet ja talotekniikka
54	5.5 Muutokset ja laajennukset
59	5.6 Käyttö ja toiminnallisuus
60	6 Yhteenveto
60	6.1 Säilyneisyys ja kunto
61	6.2 Johtopäätökset ja muutoskestävyys
61	6.3 Suositukset peruskorjaukseen ja laajennushankkeeseen
64	Lähdeluettelo

1 Johdanto

1.1 Kohteen perustiedot

Kohteen nimi:	Vantaan oikeus- ja poliisitalo, nyk. Vantaan käräjäoikeus
Kohteen osoite:	Kielotie 21 - Esikkotie 2, 01300 Vantaa
VTJ-PRT (pysyvä rakennustunnus):	102009728C (vanha 4058)
Käyttötarkoitus:	151 toimistorakennukset
Kiinteistötunnus:	92-61-221-1
Omistaja:	Suomen valtio, Senaatti-kiinteistöt Lintulahdenkatu 5A, 00530 Helsinki
Valmistumisvuosi:	1989 (vanhin osa), suunnittelija Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppänen Oy Rakennusta on laajennettu ja muutettu vuosina 1995, 2000 ja 2002
Laajuus:	(Rakennusvalvonnan tilaston mukaiset) Tilavuus 58 690 m3 Kokonaisala 13 942 m2 Kerrosala 13 402 m2 Kellarin ala 35 m2
Asemakaava:	001970, vahvistettu 20.10.2008

1.3 Selvityksen tarkoitus

Senaatti-kiinteistöt on laatinut vuonna 2018 Oikeus- ja poliisitalon peruskorjauksen ja laajennuksen hankesuunnitelman. Sittenmin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen tilat on päätetty sijoittaa uudisrakennukseen Vantaan Jokiniemeen. Oikeusministeriön ja syyttäjälaitoksen alaiset virastot ovat sijoittumassa yhteistiloihin ns. OM-kampukseen, joka on suunniteltu sijoitettavaksi Oikeus- ja poliisitalon tontille, mutta pienempään rakennuskokonaisuuteen kuin alkuperäinen kiinteistö. Tontista olisi tällöin mahdollista kaavoittaa osa muuhun käyttöön.

Tämän rakennushistoriaselvityksen kanssa samanaikaisesti on tekeillä OM-kampuksen hankesuunnitelma, jossa poliisitalon osat kiinteistöstä purettaisiin, oikeustalo peruskorjattaisiin ja sen yhteyteen rakennettaisiin nykyistä poliisitaloa pienempi laajennusosa. Selvityksen tarkoituksena on kartoittaa erityisesti oikeustalon osan rakennushistoriaa tulevaa peruskorjausta varten, mutta myös dokumentoida mahdollisesti purettavat poliisitalon tilat.

1.4 Selvityksen menetelmistä

Selvitystä tehdessä osa sisätiloista on ollut poliisin käytössä, eikä niihin ole ollut pääsyä turvallisuussyistä. Samasta syystä selvityksessä esitetyistä pohjapiirustuksista poliisin tiloja on peitetty. Selvityksen tekemiseen on vaikuttanut myös covid-19-pandemian aiheuttamat rajoitukset, joiden vuoksi mm. digitoimattomiin arkistoihin ei ole ollut vapaata pääsyä. Poliisitalon tilojen arkistohuoneessa olevia piirustusaineistoja ei turvallisuussyistä ole voitu kokonaisuudessaan käydä läpi. Turvaluokituksen vuoksi rakennusvalvonnan arkisto ei ole myöskään ollut käytettävissä.

Selvityksessä on ollut käytössä Senaatin arkiston piirustuksia sekä osa kiinteistön arkiston arkkitehtisuunnitelmista. Sisätiloja on voitu valokuvata vain rajatusti.



kuva 1.3 Vantaan oikeus- ja poliisitalo, Kielotien pääsisäänkäynti

2 Virastorakennus 1980-luvulla

Virastotalot ovat heijastaneet suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, hallinnon kehittymistä ja rakentamista monen vuosikymmenen ajan. Kiivain virastotalojen rakennusvaihe alkoi 1950-luvulla ja huipentui 1970-luvun äärimmäiseen tehokkuuden ja taloudellisuuden pyrkimykseen. Tilojen mitoitus hiottiin tuolloin mahdollisimman tehokkaaksi ja kaikki valtion toiminnot pyrittiin kokoamaan mahdollisimman isoihin yksiköihin [3].

1950-luvun lopulta lähtien isoja toimistotaloja suunniteltiin tehokkaasti kaksoiskäytäväperiaatteella. Syvärunkoisen rakennuksen ulkoseinille sijoittuvien toimistohuoneiden väliin jäivät mm. ikkunat, arkistot, varastot, neuvotteluhuoneet ja wc-tilat. Virastotalojen hankkeissa painotettiin hyvin tiukan huonetilaohjelman noudattamista rakennuskustannuksia minimoiden. Myös muunneltavuus ja laajennettavuus huomioitiin jo rakennusvaiheessa. Rakennuksen runko oli kantava ja väliseinät kevytrakenteisia. Tyypillisiä virastotalojen ratkaisuja olivat puhtaaksi muuratut tiili- tai kalkkihiekkatiilipinnat, nauhaikkunat, tasa- tai pulpettikatot ja suuri runkosyvyys. 1970-luvulla mitoitus perustui betonielementtien 12M-moduuliin. Virastotyypeille laadittiin esimerkkihuoneohjelmat tilamitoituksineen. Vuosina 1970–1978 valtion virastotiloja tarvittiin puolet lisää. Moni hanke viivästyi. Kaikkien aikojen suurinta virastotalohanketta, Pasilan virastokeskusta, aloitettiin rakentamaan v. 1974 ja se valmistui 1980-luvun alussa [3].

Oikeushallinnon tilantarpeet kasvoivat 1970-luvun lopulla, kun valtion tuli rakennuttaa virastotiloja alioikeuksille ja raastuvanoikeuksille sekä huolehtia poliisilaitosten tiloista. Yhdistettyä oikeus- ja poliisitaloja tarvittiin tästä syystä lisää 1980-luvulla [3].

1980-luvun korkeasuhdanteen ja sitä seuranneen laman aikana tapahtui käänne, jonka myötä virastojen suunnittelussa otettiin tavoitteeksi tehokkuuden ohella tilojen terveellisyys ja viihtyisyys. 1970-luvulla huippuunsa hiottu taloudellisuus ja tehokkuus valtion toimitiloissa oli aiheuttanut kritiikkiä. Ulkoarkkitehtuuria ei koettu miellyttäväksi. Tilat koettiin ”palveluhaluttomiksi”. Myös työntekijöiden viihtyvyys nostettiin esiin ja tiloihin kaivattiin valoa ja väljyyttä. Vuonna 1980 Rakennushallitus painotti sekä yleisen hyväksynnän että käyttäjän tarpeiden ja odotusten merkitystä valtion rakentamisessa [4].

”Aikanaan terävästikin esille tuotu ’rumien rakennusten’ ongelma on julkisuudessa antanut tilaa

myönteisemmille arvioinneille. Näistä päätellen laatu on noususuunnassa suhteessa

miljöökokonaisuuksiin, työympäristön toimivuuteen ja viihtyisyyteen sekä julkisilta rakennuksilta

edellytettävään arkkitehtuurin tasoon.” Matti K. Mäkinen, Rakennushallinto vuosikertomus 1992.

1980-luvun puolivälissä alkoivat yleistyä tietokoneet ja kookkaat näytöt. 1970-luvun työhuonemitoitus koettiin ahtaaksi ja valtion virastotalojen tehokkuutta päädyttiin väljentämään työympäristön parantamiseksi. Vuonna 1989 kokeiltiin ensi kertaa uutta lähestymistapaa hankkeen esisuunnitteluun ja suunnittelutavoitteiden määrittelyyn: suunnittelijan ja käyttäjän välisiä neuvotteluita! Myös valtion ohjausta vähennettiin arkkitehtisuunnittelussa ja suunnittelijoita kannustettiin luovuuteen, kuitenkin kustannustehokkaasti. Aiemmin vallalla ollut ajatus kaikkien toimintojen yhdistämisestä mahdollisimman suuriksi ja tehokkaiksi komplekseiksi ei enää ollut itsestäänselvyys, vaikka keskittämistä edelleen suositeltiin. Suunnittelukilpailuja käytettiin suunnittelijavalinnassa, ja virastotaloja pyrittiin nyt sovittamaan ympäristöön entistä paremmin. Rakennushallituksen suunnittelu- ja rakennusosastot muutettiin vuonna 1989 kehittämis- ja hankeosastoiksi, jotka kuvasivat paremmin muuttunutta toimintaa.

Viime vuosina yhä useampi valtion virastotalo on jäänyt tyhjilleen tai myyty toimintojen siirtyessä ja muuttuessa. Alkuperäisessä käytössä oleva Valtion virastotalo on harvinaistuva rakennustyyppi [3].

3 Arkkitehti Kaarlo Leppänen

Arkkitehti Kaarlo Leppänen (s.15.2.1929 Kuopio k.1.10.2005 Helsinki) valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta v. 1954. Leppänen aloitti työt Alvar Aallon toimistossa v. 1955, ja teki siellä pitkän työuran toimistopäällikkönä v. 1956–75. Leppänen osallistui Aallon ns. toisen valkoisen kauden suunnittelutöihin ollen merkittävässä roolissa mm. Vuoksenniskan kirkon ja Finlandia-talon suunnittelussa ja toteutuksessa. Leppäsen työpanos oli olennainen myös Aallon Wolfsburgin kulttuurikeskukseen ja Essenin oopperatalon hankkeissa.

Kaarlo Leppänen on mainittu mm. taitavaksi tilasuunnittelijaksi. Vuodet Aallon toimistossa jättivät hyvin tunnistettavan jäljen Leppäsen muotokieleen. Toisaalta Aallon toimistossa työskentelyä on kuvattu vuoropuheluksi puoleen ja toiseen, joten kahdenkymmenen vuoden aikana vaikutteita siirtyi todennäköisesti myös Leppäseltä Aallon toimiston töihin, eikä kaikkea Leppäsen muotokieltä voi suoraan ajatella Aallon arkkitehtuurin jatkeena.

Leppänen perusti oman arkkitehtitoimistonsa ja osallistui arkkitehtuurikilpailuihin ”omissa nimissään” samanaikaisesti ollessaan työssä Aallon toimistossa. Kilpailutyöryhmien kokoonpanossa oli usein muitakin Aallon toimiston työntekijöitä. Leppänen sai useita palkintoja kilpailuissa, mutta harva niistä eteni toteutukseksi [5].

Leppänen siirtyi työskentelemään päätoimisesti omaan arkkitehtitoimistoon Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppänen Oy v. 1975, ja työskenteli myös FOR-ARK-nimisessä arkkitehtitoimistossa vuodesta 1980. Hän jatkoi arkkitehdin töitä 71-vuotiaaksi saakka. Kaarlo Leppäsen poika arkkitehti Kari Leppänen jatkaa toimistoa nimellä Kari Leppänen Arkkitehdit Oy [6].

Kari Leppänen: *”Alvar Aallon koti ja Studio Munkkiniemessä valmistui v. 1936. Toimiston laajennuttua tilat eivät enää riittäneet, joten rakennettiin Atelje Tiilimäelle v. 1955. Tällöin arkkitehdiksi vastavalmistunut isäni Kaarlo Leppänen aloitti yli 20 vuotta kestäneen uransa Aallon toimistossa. Ensimmäisenä työnään Kaarlo sai Alvarilta pöydällensä Vuoksenniskan kirkon käsivaraiset skissit, jotka Kale klaurasi hienosti. Päätyönään Alvarilla Kale vastasi Finlandia-talon suunnittelusta Aallon oikeana kätenä.”* [7]

Finlandia-talon lisärakennus kuuluu Alvar Aallon viimeisiin suunnittelutöihin. Aallon toimistossa Leppänen vastasi kongressisiiven arkkitehtisuunnittelusta ja toteutti rakennuksen Aallon näkemyksen pohjalta. Yhdessä Elissa Aallon kanssa Leppänen vastasi Finlandia-talon muutosten suunnittelusta vielä 1990-luvulle saakka [8].

Leppänen suunnitteli myös maailmaa kiertäneen Aalto-näyttelyn. Hän oli kielitaitoinen, kuvataiteita ja jousikvartetissa soittamista harrastava luova ja humaani arkkitehti, joka Aallon tavoin ihaili Italiaa ja renessanssia [9].

Leppäsen nuoruuden työ Rovaniemen linja-autoasema (1956–59), kilpailuvoitto yhdessä Niilo Pulkan ja Pekka Rajalan kanssa, on nimetty Docomomo-kohteeksi v. 2017. Sen orgaaniset kattomuodot, yksityiskohdat ja valaisimet tuovat mieleen Aallon arkkitehtuurin. Kaarlo Leppäsen mukaan suunnitelma sai vaikutteita Vuoksenniskan kirkosta, jota hän suunnitteli samanaikaisesti Aallon toimistossa [10]. Linja-autoaseman kattolinja tuo mieleen tunturit, betoninen katos taas on saanut vaikutteita Le Corbusierin arkkitehtuurista [11]. Kilpailuvoitto poiki työryhmälle useampia linja-autoasemien suunnitteluitä.

Kaarlo Leppäsen oman arkkitehtitoimiston suunnittelutöitä on noin 60. Tunnetuimpia ovat Valkeakosken kulttuurikeskus v. 1970–1973, Helsingin pääkirjasto (Pasilan kirjasto) v. 1985–1986, Forumin kauppakeskus v. 1985, Vantaan oikeus- ja poliisitalo v. 1988, Kokkolan kaupunginkirjasto v. 1988 sekä Pieksämäen oikeus- ja poliisitalo v. 1989. Näiden lisäksi Leppänen suunnitteli useita asuin-, koulu- ja liikerakennuksia.

Aallon arkkitehtuurin perintöä välittömästi jatkavia arkkitehteja on Suomessa ollut vain harvoja, Leppänen yksi heistä. Miguel Borges de Araújo on 2018 julkaistussa väitöskirjassaan tutkinut Aallon toimiston arkkitehtuurin perintöä kolmen toimistossa työskennelleen arkkitehdin töissä (Jaakko Kontio, Kaarlo Leppänen ja Eric Adlercreutz). Kaarlo Leppäseltä on valittu tarkasteltavaksi Valkeakosken hallinto- ja kulttuurikeskus (1966–73), jossa Leppänen toteuttaa Aallolle rakasta monumentaalisen kaupunkikeskuksen teemaa.

”The comparisons show that each of the collaborators combined something of their experience with Aalto with their own individual experiences, and used this combined experience, moreover, to face partly new problems. Taken bidirectionally, the comparisons encourage a reconsideration of Aalto’s work and support my broader effort to confirm the continuity of architecture.” [5]

Leppäsen arkkitehtuuri poikkesi 1960-luvun valtavirrasta erityisesti sillä, ettei selvää irtiottoa edellisen sukupolven muotokieleen ja teemoihin tapahtunut. Useimmat uuden sukupolven suomalaiset arkkitehdit halusivat tuolloin selvästi erottua Alvar Aallon perinnöstä. Teknisesti Kaarlo Leppänen toteutti samanlaisia ratkaisuja omissa töissään kuin oli tottunut Aallon toimistossa tekemään. Ehkä Leppänen ei konseptuaalisesti edes erotellut arkkitehdin työtä Aallon toimistossa poikkeavaksi omassa toimistossa tehdystä suunnittelutyöstä. [5].

Aallon arkkitehtuurin arvo vakiintui Suomessa 1980–90-lukujen taitteessa, ja samalla Aallon arkkitehtoniset aiheet nousivat sitaatteina esille uudistuvan modernismin piirissä [12]. Tämä loi myös uutta nostetta Kaarlo Leppäsen arkkitehtuurille. Leppäsen arkkitehtuurissa toistuvat pelkistetyt plastiset ja orgaaniset aiheet yhdistyen rationaaliseen perusmassoitteeseen. Viuhkamaiset muodot ja murtoviivat vievät ajatukset Aallon perinnön kautta Italiaan. Monissa Leppäsen suunnittelutöissä toistuvat väreinä valkoinen, sininen ja musta, joilla luodaan voimakkaita kontrasteja. Muita toistuvia aiheita ovat voimakas räystään muotoilu, orgaaniset erkkerit, katokset tai kattomuodot sekä kattovalon tai valopihan taitava käyttö. Sisätiloissa Leppänen käyttää myös usein kaarevia akustiikkakattoja ja -elementtejä, kuten jo Aallon toimiston Wolfsburgin kulttuurikeskuksessa [13]. Sinistä laattajulkisivua Leppänen on käyttänyt useissa kohteissa, mm. Vantaan oikeus- ja poliisitalo, Valkeakosken kulttuurikeskuksen kirjastorakennus, Helsingin pääkirjasto.

Pieksämäen oikeus- ja poliisitalo on valmistunut v. 1991. Vastaavasti kuin Vantaan oikeus- ja poliisitalossa oikeustalon veistoksellinen rakennusmassa on erotettu rationaalisemmasta poliisitalon osasta. Volyymiltaan rakennus on kuitenkin huomattavasti Vantaan verrokkiaan pienempi. Oikeustalon kärjäsälin polveileva osa on nostettu pilareille muotoa korostaen. Kaksikerroksinen poliisin toimistorakennus on hillitympi ja koruttomampi. Molempien rakennusosien julkisivut ovat valkoiseksi tai harmaaksi rapattua betonipintaa. Poliisitalossa on rationaaliset nauhaikkunat, oikeustalon puolella ikkunat ovat polveilevat ja monimuotoisemmat. Huomio kiinnittyy ensisijaisesti rakennuksen arvokkaampaan osaan eli oikeussaliin. Julkisivun yksityiskohdat, kuten sokkeli ja ikkunat ovat tummia luoden voimakkaan kontrastin. Poliisitalon rationaalisessa julkisivussa räystään korostus antaa rakennukselle tunnistettavan ilmeen [14].



Kuva 3.1 Kaarlo Leppäsen suunnittelema Helsingin pääkirjasto Itä-Pasilassa on valmistunut vuonna 1986. Sinisillä laatoilla päällystetyt elementtijulkisivut ja kaarevapintaiset erkkerit muistuttavat Vantaan oikeus- ja poliisitalon julkisivua. Myös selkeä kappalemaisuuksisuus, sisäänvedetty alin ja ylin kerros ja keskusatrium ovat molemmissa rakennuksissa käytettyjä aiheita. Kuva Finna, kuvaaja Mikko Lindqvist, Helsingin kaupunginmuseo v. 2017



Kuva 3.3 Forumin ostoskeskus Helsingissä on Kari Hyvärisen, Kaarlo Leppäsen ja Jaakko Suihkosen suunnittelema, valmistumisvuosi on 1985. Kuva Finna, kuvaaja Marja Valtonen Helsingin kaupunginmuseo v. 2010.



Kuva 3.2 Rovaniemen linja-autoasema oli Kaarlo Leppäsen, Niilo Pulkan ja Pekka Rajalan kilpailuvoitto. Arkkitehtonisena ideana oli ilmentää Rovaniemen kaupungin identiteettiä mm. tuntureita kuvaavilla muodoilla. Rakennus valmistui vuonna 1959. Asema nimettiin Docomomo -kohteeksi vuonna 2017. Kuva Finna, Arkkitehtuurin historian opetusdiat, arkkitehtuuri: Suomi (C8)



kuva 3.4 Oikeustalon yläikkunaa peittävä aaltoreunainen säleikkö

Luettelo Kaarlo Leppäsen suunnittelutöistä [5] käännetty suomeksi ja lisätty tarkennuksia:

- Rovaniemen linja-autoasema (Leppänen, Pulkka ja Rajala) v. 1959
- Talo Leppänen, Espoo v. 1961
- Sodankylän linja-autoasema (Leppänen, Pulkka ja Rajala) v. 1962
- Kemijärven linja-autoasema (Leppänen, Pulkka ja Rajala) v. 1962
- Nurmijärven linja-autoasema (Leppänen, Pulkka ja Rajala) v. 1962
- Puotilan vanhustentalo, Helsinki v. 1965
- Kulosaaren vanhustentalo, Helsinki v. 1965
- Valkeakosken kulttuuri- ja hallintokeskus v. 1966–1973
- Forumin ostoskeskus, Helsinki (Leppänen, Hyvärinen, Lehtinen ja Suihkonen) v. 1978–1986
- Joutsenon kirjasto, Lappeenranta v. 1980
- Konalan peruskoulu, Helsinki v. 1981
- Pukinmäen lukio ja kirjasto, Helsinki v. 1985
- Helsingin pääkirjasto (Pasilan kirjasto), Itä Pasila v. 1986
- Fashion House liike- ja kirjasto, Espoo v. 1987
- Vantaan oikeus- ja poliisitalo, Tikkurila, Vantaa v. 1988
- Kokkolan kaupunginkirjasto, Kokkola v. 1988 (huom. ei toteutettu)
- Pieksämäen oikeus- ja poliisitalo, Pieksämäki v. 1991
- Korttelitalo Merirasti, Vuosaari, Helsinki v. 1993
- Finladia-talon peruskorjaus, Helsinki v. 1991–2001

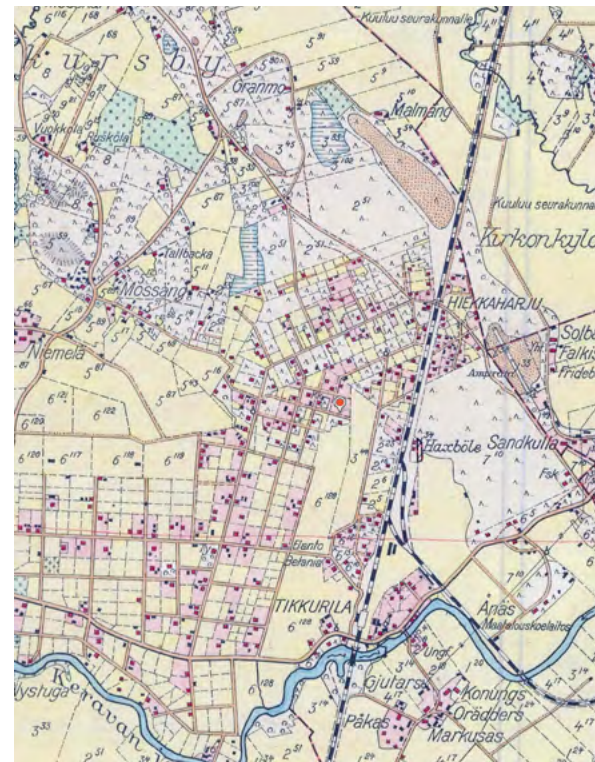
Kilpailuvoittoa:

- Katajanokan varastot (Leppänen, Pulkka, Rajala ja Heikki Castrén) lunastus v. 1952
- Turun teatteri (Leppänen, Pulkka and Castrén) toinen palkinto v. 1955
- Suomen paviljonki Brysselin maailmannäyttelyyn (Leppänen ja Pulkka) kolmas palkinto v. 1956
- Tampereen kauppakorkeakoulu (Leppänen, Erkki Luoma, Walter Moser ja Walter Ziebold) kolmas palkinto v. 1960
- Vaasan hautausmaa, kolmas palkinto v. 1968
- Seinäjoen hautausmaa, lunastus v. 1972
- Kajaanin kulttuurikeskus (Leppänen ja Vezio Nava) lunastus v. 1973
- Liike- ja asuintalo, Karjaa (Leppänen ja Nava) toinen palkinto v. 1973
- Seinäjoen uimahalli ja urheilutalo (Leppänen ja Nava) lunastus v. 1973
- Lahden teatteri (Leppänen, Nava, Urs Anner ja Ernst Hüsser) lunastus v. 1974
- Olarin kirkko, Espoo (Leppänen, Anner ja Hüsser) toinen palkinto v. 1977
- Tampereen pääkirjasto (Leppänen ja Hüsser) toinen palkinto v. 1979

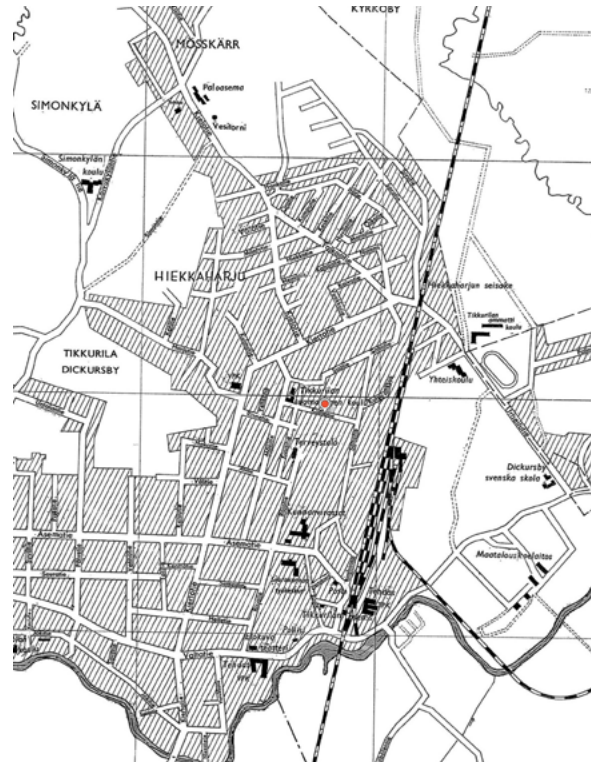
4 Tikkurilan alueen kehitys

Tikkurilan teollinen historia on keskittynyt Keravanjoen läheisyyteen. Tikkurilan rautatieasema rakennettiin Helsinki-Hämeenlinna-radan varteen v. 1859. Tikkurilan seudun kehittyminen taajama-alueeksi alkoi kuitenkin vasta 1950-luvulla. 1960-luvulla Tikkurilaan rakennettiin jo matalia kerrostaloja ja ensimmäisiä julkisia rakennuksia, mm. Keskuspuiston koulu (Lummetie 5).

1970-luvulla alkoi Tikkurilan isojen virastorakennusten rakentaminen, joiden myötä Helsingin maalaiskunnan keskuksesta tuli koko Vantaan hallinnollinen keskus. Kielotien varren Valtion virastokeskus (Kielotie 15) ja viereinen Kauppalantalo purettiin molemmat 2010-luvun lopulla. Raha-asema (Asematie), Terveysasema (Kielotie 11) ja virastorakennus Kielotie 28 edustavat vielä jäljellä olevaa 1970-luvun virastorakentamista. Samalla vuosikymmenellä rakennettiin Kukkakedon kuusikerroksisten kerrostalojen alue aseman eteläpuolelle. Tikkurilan eteläisen osan rakennusten punatiilen tai punatiililaatan käyttö julkisivuissa kytkee alueen rakennukset Keravanjoen varren vanhempaan punatiiliseen rakennuskantaan.



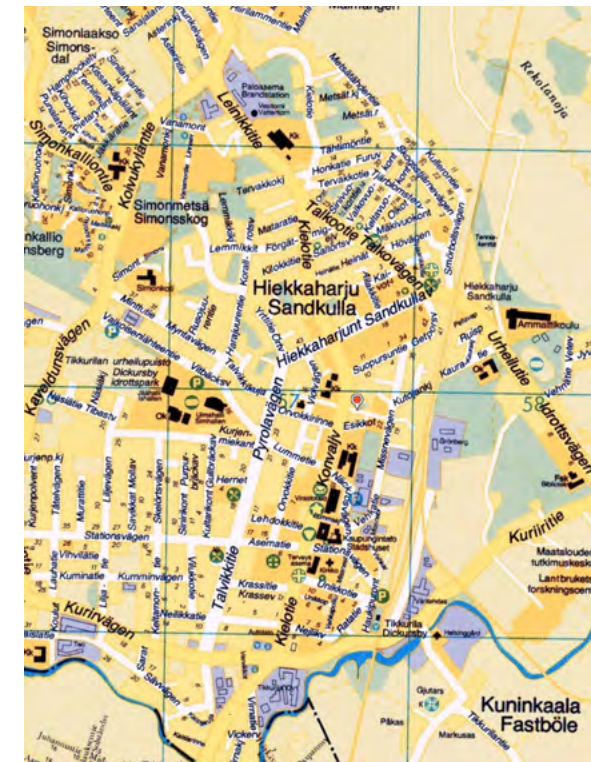
kuva 4.1 Tikkurilan ja Hiekkaharjun alueen pitäjänkartta vuodelta 1933. Alueelle on kaavoitettu pientalotontteja. Kuva Vantaan kaupungin karttapalvelu



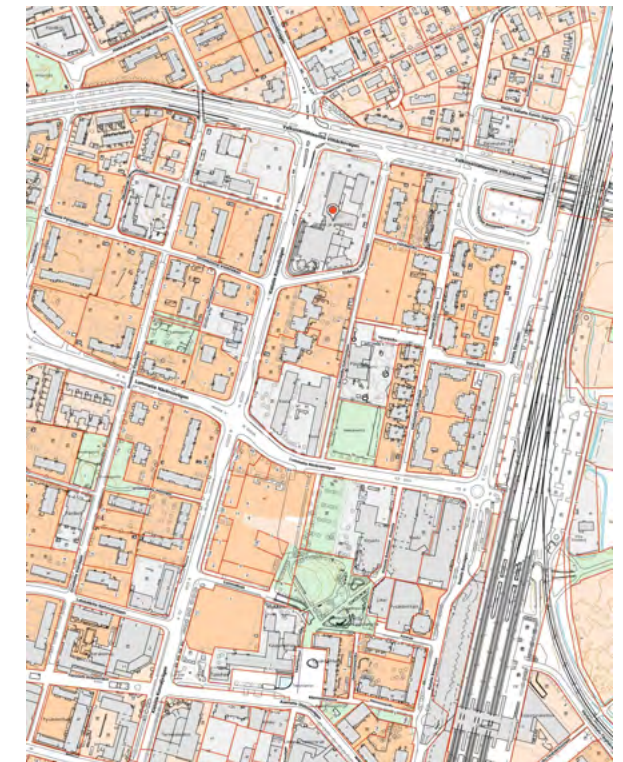
kuva 4.2 Tikkurilan ja Hiekkaharjun alueen osoitekartta vuodelta 1956. Tärkeimmät julkiset rakennukset on nimetty ja merkitty mustalla. Kielotie päättyi aiemmin Hiekkaharjun puolella, nykyinen Kielotien eteläpää oli nimeltään Rajatie. Kuva Vantaan kaupungin karttapalvelu

1980-luvun taloudellisen nousukauden aikana Tikkurilaan rakennettiin mm. Kirjastotalo, Oikeus- ja poliisitalo, Tiedekeskus Heureka sekä kävelykatu Tikkuraitti. Kirjastoa täydentämään suunniteltiin Kirjastopuiston aukio, joka tosin toteutui vasta v. 2017. 1980-luvun loppu ja 1990-luvun alku toi Tikkurilaan runsaasti lisää liikerakentamista ja kauppakeskuksia, mm. Hotelli Vantaan ja Tikkurin kauppakeskuksen. Yritysten pääkonttoreiden rakentamisen myötä Tikkurila muuttui yhä kaupunkimaisemmaksi ympäristöksi. 1980-luvulla rakennettiin myös lukuisia asuinkerrostaloja Tikkurilan alueelle. Rakentaminen keskittyi Kielotien, Talvikkien ja Tikkurilantien varsille sekä radan ja aseman läheisyyteen. 1990-luvulla Tikkurilan kehitys moderniksi kaupunkikeskukseksi jatkui mm. Jokiniemen alueen rakentamisella [1].

2010-luvulta alkaen Tikkurilassa on ollut meneillään nopea kehitys, jonka myötä kaupunkirakennetta tiivistetään ja rakennuksia korvataan maankäytöltään entistä tehokkaammaksi. Uusi asemakeskus Dixi valmistui v. 2015 ja uuden kehäradan käyttöönotto vilkastutti Tikkurilaa entisestään. Tikkurilan alueen asunnot ovat lähes kokonaan kerrostaloissa. Yhdessä Viertolan kanssa Tikkurilan alue muodostaa Vantaan urbaanin keskustan, jossa sijaitsee suuralueen tärkeimmät palvelut [15] [16].



kuva 4.3 Osoitekartassa vuodelta 1974 näkyy Kielotien varteen muodostunut julkisten rakennusten ketju. Kuva Vantaan kaupungin karttapalvelu



kuva 4.4 Kaupunkikartta vuodelta 2021. Kuva Vantaan kaupungin karttapalvelu

5 Oikeus- ja poliisitalon rakennus

Arkkitehti Kaarlo Leppäsen suunnittelema Vantaan oikeus- ja poliisitalo valmistui Tikkurilaan vuonna 1989. Pää- ja työpiirustuksia on leimattu jo keväällä 1986.

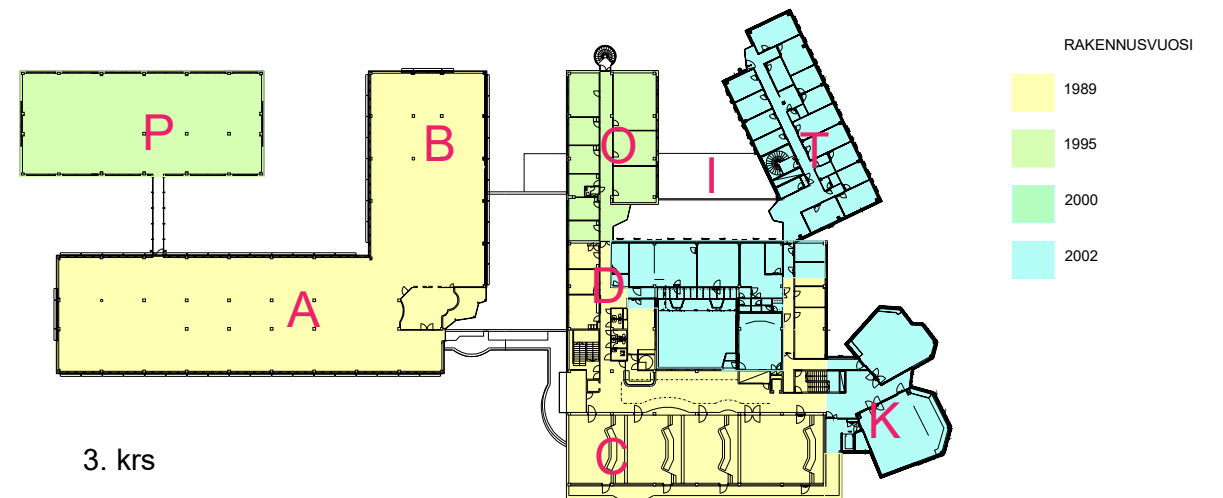
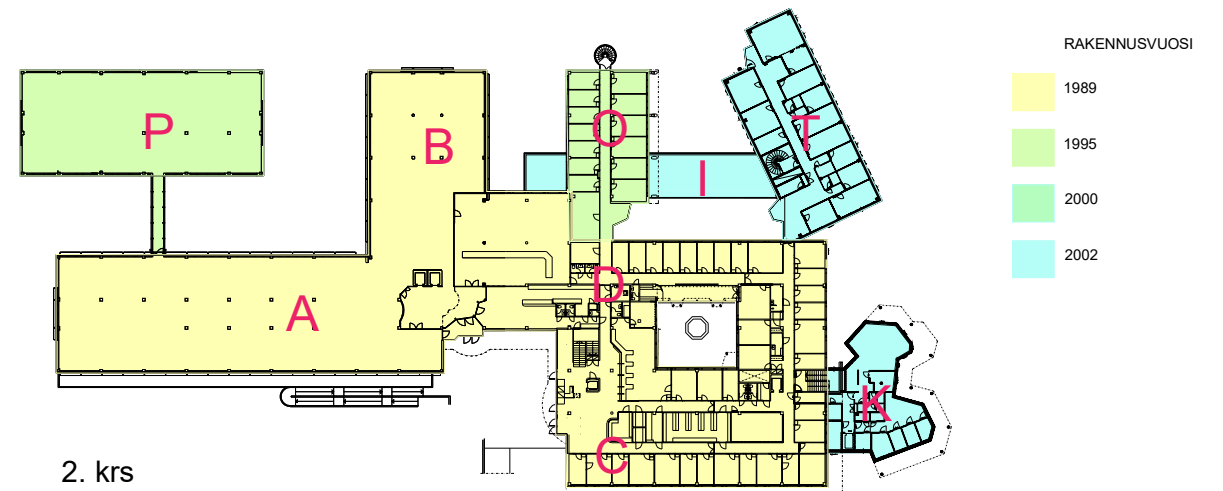
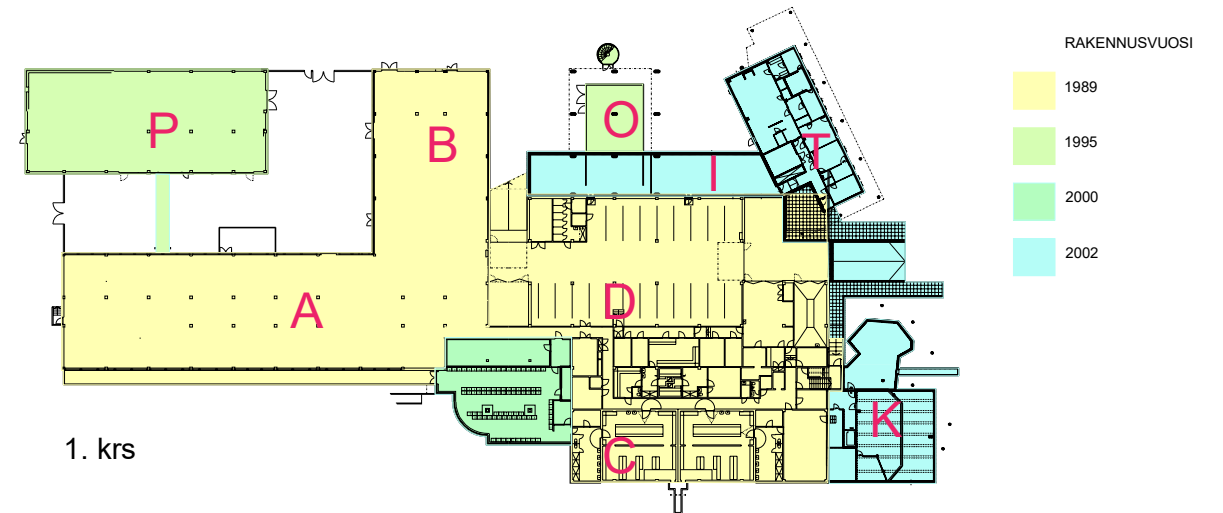
Oikeus- ja poliisitalo on sijainnut Tikkurilan keskusta-alueen pohjoisrajan maamerkinä valmistumisestaan saakka. Valkoisenlähteen tien rakentaminen vuonna 2010 rajasi aluejakoa Tikkurilan keskustan ja Hiekkaharjun matalasti rakennetun asuinalueen välillä, mutta viime vuosina myös Kielotien pohjoispäähän ja Valkoisenlähteen tien varteen on noussut korkeita asuinkerrostaloja.

Tikkurilan katuverkostossa Kielotie ja Valkoisenlähteen tie ovat pää- ja kokoojatuja. Kielotien pohjoispään katutila on kuitenkin hajanainen ja epätasainen. Kaupunkisuunnittelun tavoitteena on kehittää alueen katutilaa kaupunkimaisemmaksi, elävämmäksi ja paremmin jäsenellyksi [16].

Tikkurilan keskustan Kirjastopuiston ja Esikkopuiston välillä kulkee etelä-pohjois-suuntaisesti vihervyöhyke. Esikkopolun kevyen liikenteen yhteys yhdistää oikeus- ja poliisitalon aseman alueeseen.

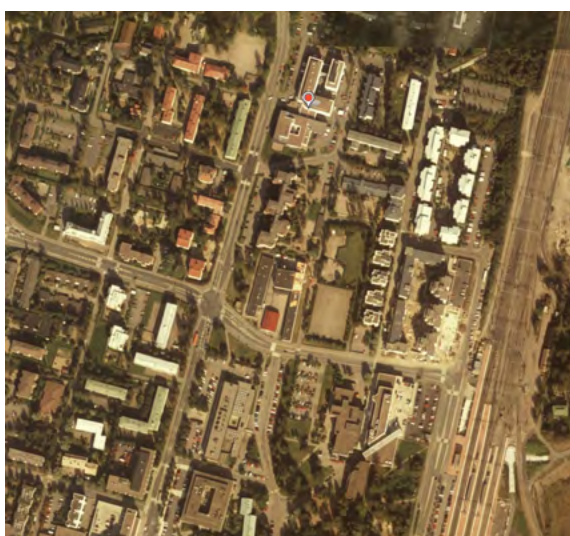
Oikeus- ja poliisitalon etelä- ja itäpuolen korttelit ovat asuinkerrostalotontteja. Korttelissa 61222 on vuonna 1991 valmistunut 6-kerroksinen asuinkerrostalo (Esikkotie 7) ja sen naapurina vuonna 2013 valmistunut 5–8-kerroksinen asuinkerrostalo (Esikkotie 9). Korttelissa 61220 (Esikkotie 3 - Veturipolku) on vuonna 2020 purettu matalia kerrostalolamelleja ja niiden tilalle on rakenteilla 6-kerroksiset asuinkerrostalot. Esikkotie 1 -Kielotie 17 tontilla on vuonna 1982 valmistunut 8-kerroksinen asuinkerrostalo. Asuinkerrostalon eteläpuolella sijaitsee Tikkurilan opistotalo, ent. Keskuspuiston yläaste.

Oikeus- ja poliisitalon tonttia vastapäätä Kielotien toisella puolella (kortteli 61304) sijaitseva YH-tontti (rakennusoikeus 5500 kem²) on vielä rakentamatta. Alue on käytössä pysäköintikenttänä. Tontin kyljessä on asemakaavassa myös pieni pysäköintialueen tontti. Samassa korttelissa Orvokkitien puolella sijaitsevat vuosina 1926 ja 1939 valmistuneet suojellut kaksikerroksiset koulurakennukset, entinen Oksanmäen koulu, nykyisin Kulttuurikeskus Orvokki (Orvokkitie 15). Viereisessä korttelissa 61303 on kolme 1950-luvulla valmistunutta kolmikerroksista asuinlamellia. Vinosti vastapäätä Kielotie 42, 40 ja 38 tonteilla sijaitsee matalaa 1950-luvun rakennuskantaa, mm. Tikkurilan neuvolan rakennus. Kaikki mainitut 1950-luvun rakennukset on arvotettu rakennusinventoinnissa luokkaan R1.

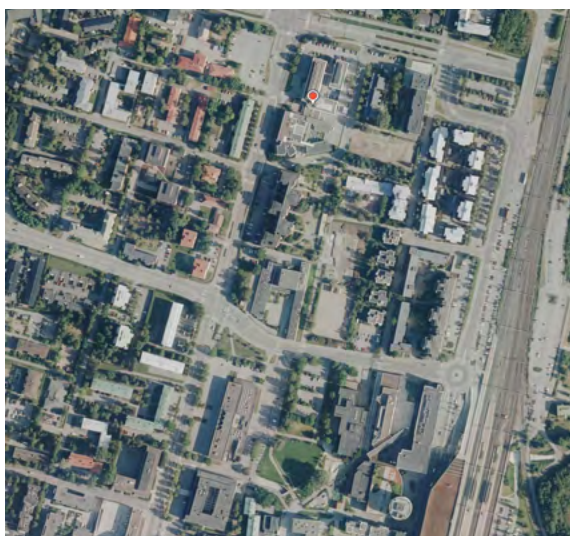




kuva 5.1 Vuoden 1986 ilmakuvassa oikeus- ja poliisitalon tontti on puuston peitossa. Se sijoittuu kohtaan, jossa Tikkurilan taajama loppuu ja hajoaa pohjoista kohti Hiekkaharjun pientaloasutukseksi. Kuva Vantaan karttapalvelu



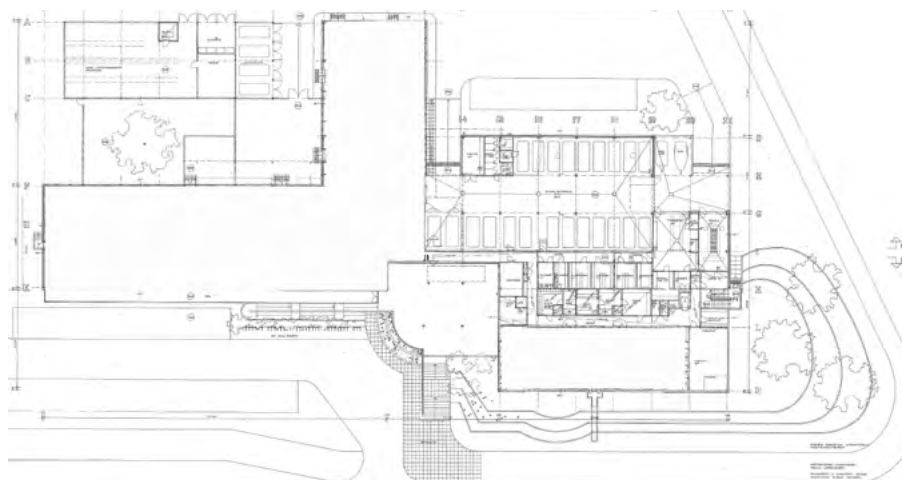
kuva 5.2 Vuoden 1998 ilmakuvassa Tikkurilasta pohjoiseen radanvarren ympäristö näyttää jo täyteen rakennetulta. Valkoisenlähteentien linjaus näkyy ilmakuvissa metsäisenä varauksena ja väliaikaisina parkkikenttinä. Kuva Vantaan karttapalvelu



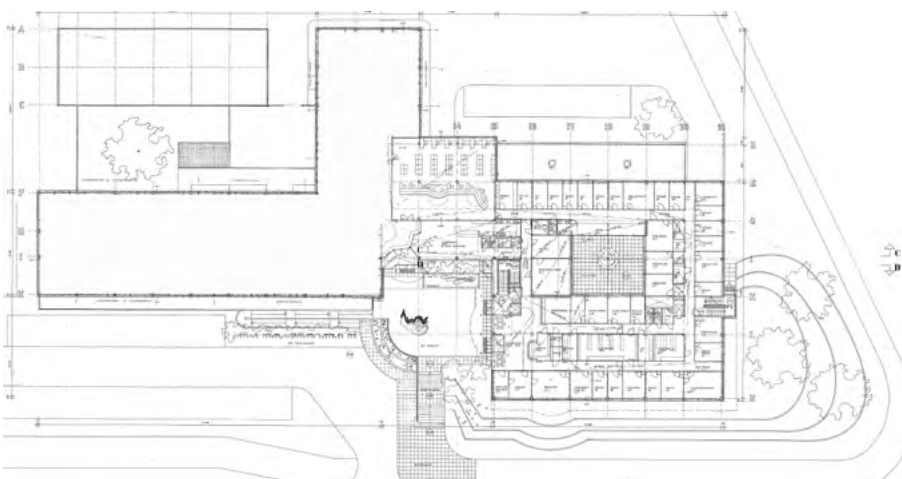
kuva 5.3 Vuoden 2019 ilmakuvassa Valkoisenlähteentie sekä uusi asemarakennus on rakennettu ja alueella on käynnissä purku- ja uudisrakennusvaiheita. Kuva Vantaan karttapalvelu



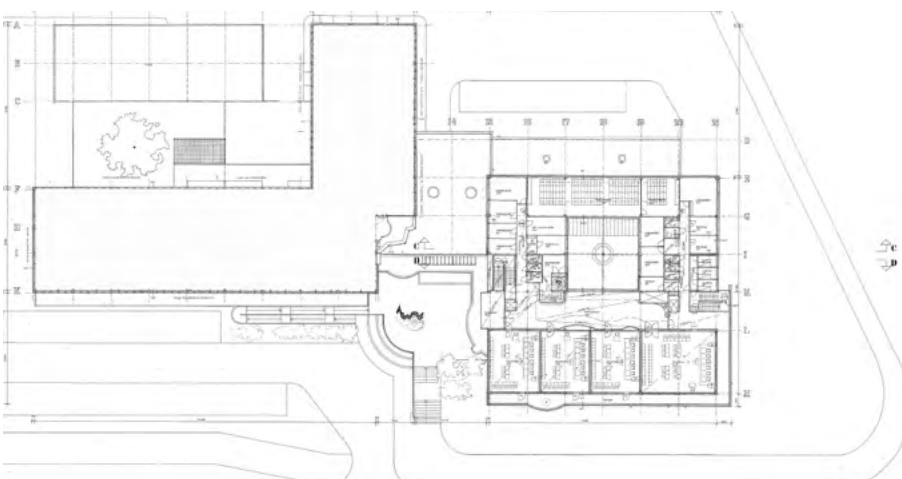
kuva 5.4 Näkymä Oksanmäen kevyenliikenteen reitiltä kohti oikeus- ja poliisitalon pääsisäänkäyntiä



kuva 5.5 Ensimmäisen rakennusvaiheen kellarin / 1. kerroksen pohjapiirustus. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.6 Ensimmäisen rakennusvaiheen 2. kerroksen pohjapiirustus. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.7 Ensimmäisen rakennusvaiheen 3. kerroksen pohjapiirustus. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto

5.1 Ulkotilat ja rakennuksen hahmo

Oikeus- ja poliisitalon ensimmäinen rakennusvaihe koostuu erillisistä oikeustalon ja poliisitalon rakennuksista, joita yhdistää väliin sijoittuva matala nivelosa. Kielotie on selvästi rakennuksen tärkein lähestymissuunta ja sen puolella sijaitsee yhteinen pääsisäänkäyntien ulkotasanne. Rakennusten julkinen etupuoli suuntautuu Kielotielle. Idän puolella rakennuskompleksia sijaitsevat huoltotoiminnot ja henkilökunnan sisäänkäynnit. Etu- ja takapuolen jako näkyy selkeästi jo ensimmäisessä rakennusvaiheessa. Valkoisenlähteentie rakennettiin vasta yli 20 vuotta myöhemmin, mutta tievaraus on nähtävissä jo ensimmäisen vaiheen asemapiirroksessa ja tien vaikutus lienee huomioitu rakennuksen suunnittelu- vaiheessa.

Oikeustalo on 3-kerroksinen (kellari / 1. kerros + 2 kerrosta + IV-konehuone), mutta vaikuttaa korkeammalta salitilojen huonekorkeuden ja kattomuodon vuoksi. Oikeustalo sijoittuu jalustalle, poliisitaloon verrattuna lähemmäs katulinjaa, jolloin perspektiivi ja massan muoto antavat todellisuutta korkeamman rakennuksen vaikutelman. Pohjaltaan oikeustalo on lähes neliö, jonka keskivaiheille sijoittuu atriumpiha. Atriumpiha oli alun perin kattamatonta ulkotilaa. Kielotien puolen korkeammassa osassa sijaitsevat isot oikeussalitilat, jotka näkyvät ulospäin kattolinjan viistossa muodossa ja Kielotien puolen yläikkunoissa. Esikotien puolella rakennuksen massa madaltuu ja hajoaa portaittain. Alin kerros on takapihan puolella maanpinnan yläpuolella, Kielotien puolella se jää maapengerryksen sisään.

Poliisitalo on pohjaltaan L-kirjaimen muotoinen ja muistuttaa ensimmäisen vaiheen asemapiirroksessa pohjoiseen suunnattua pistoolia. Poliisitalo on 4-kerroksinen (3 kerrosta + sisäänvedetty kattokerros), kerroksen verran oikeustaloa korkeampi. Poliisitalon 4. kerros on sisäänvedetty ja räystäällä on voimakas siivekkeen muoto. Kattokerroksen ”pistoolin piipussa” sijaitsee ampumarata. Poliisitalon 1. kerros on samassa tasossa kuin oikeustalon kellari- / 1. kerros. Alimman kerroksen edustalla Kielotien puolella on valokuilu, joka liittyy poliisivankilan tilojen turvajärjestelyihin.

Oikeus- ja poliisitalon yhdistävä nivelosa on 2-kerroksinen, ja sen edustalle 2. kerroksen tasoon on muodostettu rakennuksille yhteinen sisäänkäyntitasanne. Nivelosan alemmassa maanalaisessa kerroksessa oikeus- ja poliisitalojen toiminnot limittyvät. Pääsisäänkäyntiä on korostettu nostamalla se podiumille, jolle nousevat kadulta melko monumentaaliset ulkoportaat ja pitkä betonikaiteinen luiska. Pääsisäänkäynnit on huomioitu paitsi rakennusmassojen muotoilulla, myös katoksien ja ikkuna-aukkojen sijoittelussa. Poliisitalon avoimista kerrosauloista avautuu harkittuja näkymiä oikeustalon sisäänkäyntiin ja aulatiloihin. Oikeustalon sisäänkäynti- ja aulaloista avautuu lisäksi näkymä pitkälle pohjoiseen ohi poliisitalon.

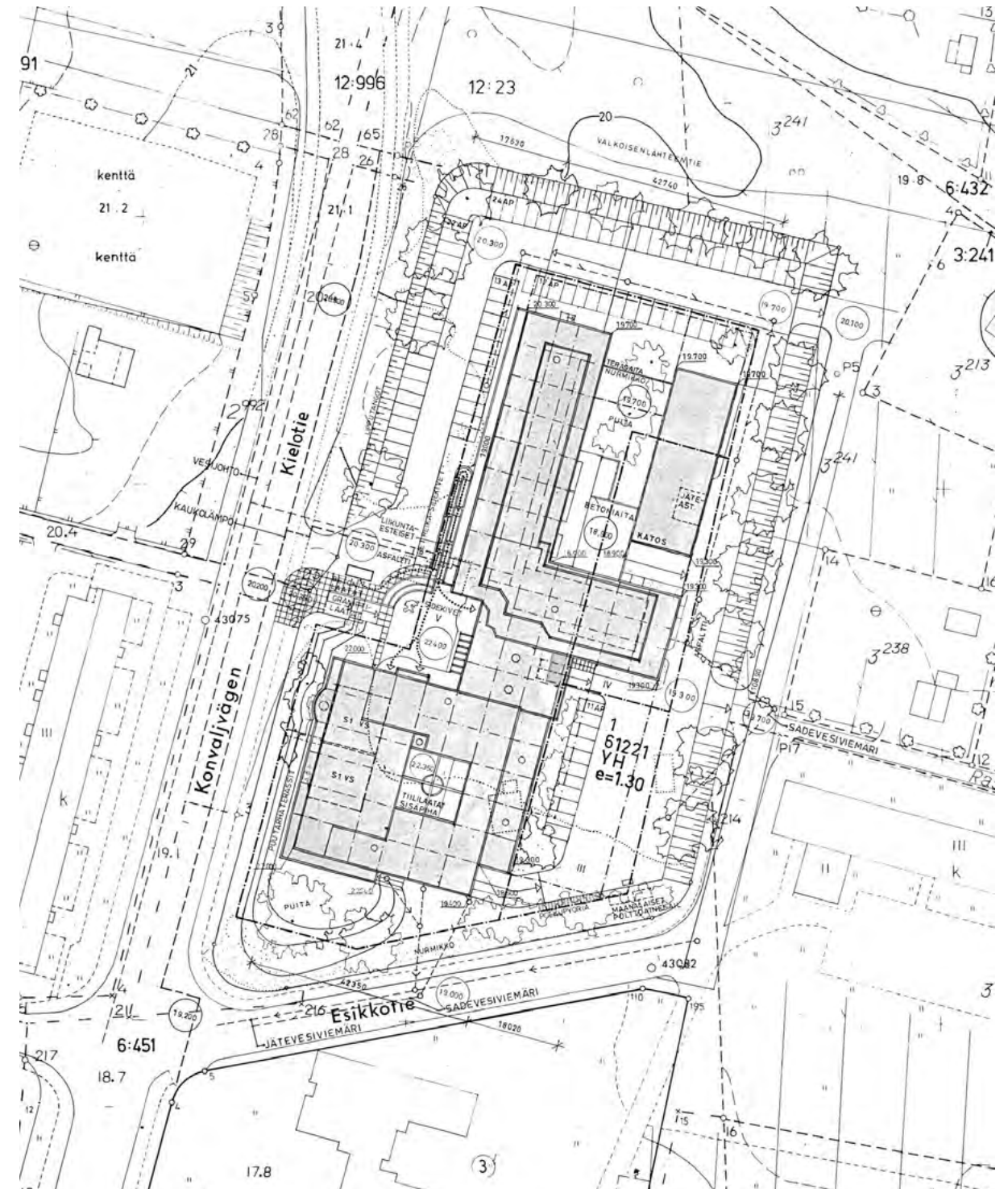
Sisäänkäyntitasanteen sivulla on neljännesympyrän muotoinen pengerrys. Luonnonkivellä verhoiltujen portaiden linja jatkuu alkuperäisen asemapiirroksen mukaan betonikiveyksenä Kielotien jalkakäytävälle saakka. Myös porraskaide on verhoiltu luonnonkivellä, käsijohde on kuparia. Sisäänkäyntitasanteella on suihkulähde, johon liittyy erillinen suunnitelma veistoksineen ja vesikasveineen. Tasanteelle on myös suunniteltu toinen veistos, jonka sijainti siirtyi toteutuksessa alemmas kadun varteen. Valtion taideteostoimikunta halusi tilata sisääntuloaukiolle veistoksen, joka muodostaisi selkeän vastakohdan rakennuksen arkkitehtuurille ja samalla soveltuisi idealtaan sen toimintoihin. Vuonna 1989 hankittu veistos on Ossi Somman Viimeinen ratsastajapatsas (1974). Kuvanveistäjä kertoo ratsastajapatsaasta: ”Pyrkimyksenäni oli osoittaa teoksella asevarustelun ja sotien järjettömyys... Perinteinen ratsastajapatsas on tehty säilyttämään asenteita, Viimeinen ratsastajapatsas niitä muuttamaan.” [17]

Oikeustalon Kielotien puoleinen 1. kerros jää pengerryksen maan sisään. Pengerryksen muoto toistaa kolmena portaana Kielotien puolella rakennuksen ääriivivoja. Esikkotien kulmauksessa on kumpu, johon on asemapiirroksessa merkitty puita. Tontti on muulta osin varsin tasainen, maastonmuodot ja pengerrykset on rakennettu palvelemaan oikeustalon arkkitehtuuria. Maaston pengerrys on nimetty rakennusaikaisessa rakennusselityksessä etelä- ja länsisivun ”puutarhaterasseiksi”. Kolmessa kerroksessa toteutetut istutusterassit on tuettu painekyllästetyillä 6” x 6” pystypuilla näkyvien osien ollessa 150 x 50 mustaksi kyllästettyjä lankkurakenteita. Pengerryksen kehikko on täytetty kasvualustalla. Istutuksena on nykyään pelkkää nurmea, Esikkotien kulmauksessa kasvaa vuorimäntyjä.

Tontin reunoille on ensimmäisessä rakennusvaiheessa suunniteltu istutettavaksi pensas- tai puurivistöt. Oikeustalon takapiha sekä tontin reunat, Poliisitalon takapihaa lukuun ottamatta, on varattu kokonaan maantasopysäköintiin. Poliisitalon takapihaa rajaa ensimmäisessä vaiheessa aidat ja laaja pihakatos, jonka tilalle rakennettiin muutamaa vuotta myöhemmin saman muotoinen poliisitalon laajennusosa.



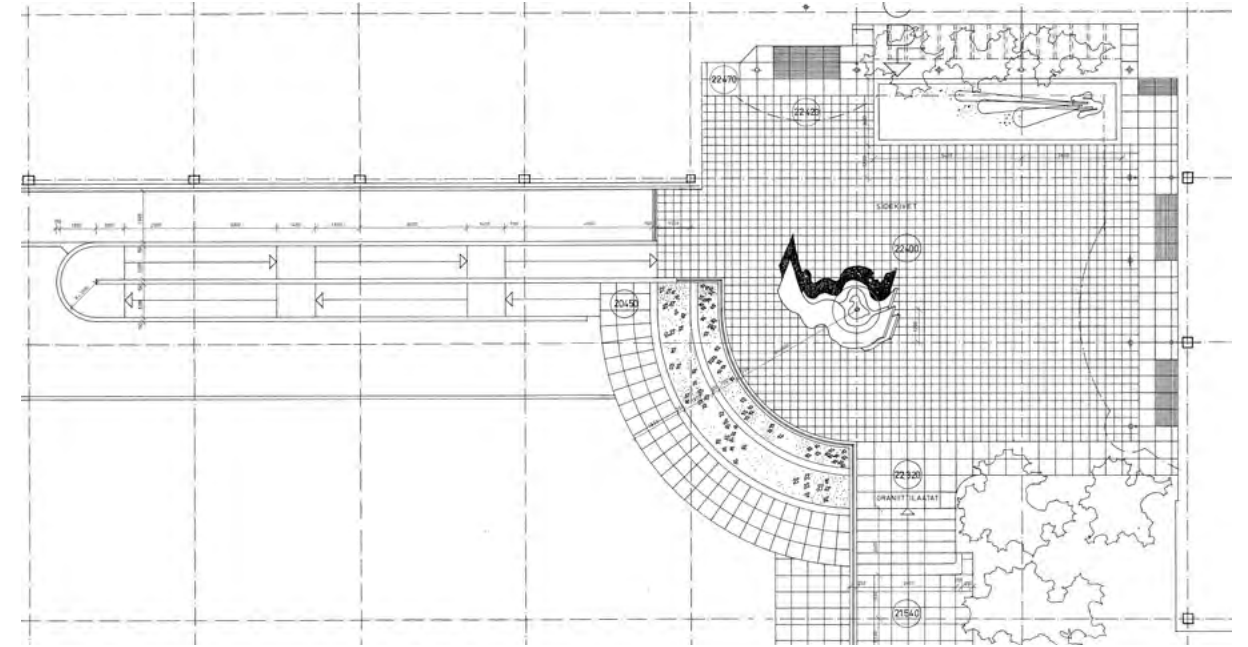
kuva 5.12 Näkymä Oikeustalon O-siivestä arkisto-osan katon yli kohti 2000-luvulla rakennettua T-siipeä



kuva 5.11 Ensimmäisen rakennusvaiheen asemapiirros vuodelta 1986. Poliisitalon osa on L-muotoinen, oikeustalo neliö, jonka keskellä on atriumpiha. Rakennuksia yhdistää nivelosa. Pääsisäänkäyntien tasanne on nivelosan edustalla. Poliisitalon pihassa on katos, joka korvattiin muutaman vuoden päästä saman muotoisella laajennusosalla. Piirustus kiinteistön arkistosta, Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy



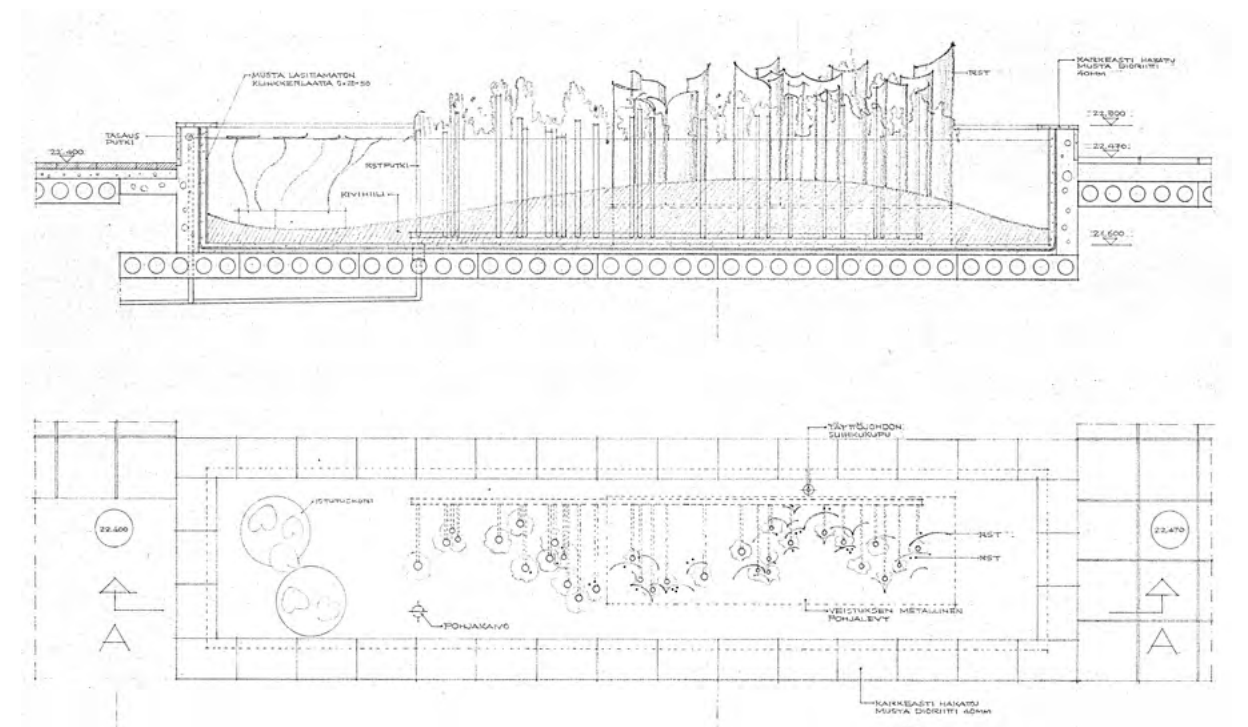
kuva 5.13 Poliisitalon kattokerroksen räystääs



kuva 5.15 Pääsisääkäynnin suunnitelma, jossa näkyy detaljien painottuminen tärkeään osaan rakennusta. Sisääkäyntitasolle on suunniteltu suihkulähde ja veistos. Veistos sijoitettiin myöhemmin Kielotien varteen eikä tässä suunniteltuun kohtaan. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.14 Oikeus- ja poliisitalon pääsisääkäyntitasanteelle johtavat portaat. Kasvillisuus on päässyt kasvamaan peittäväksi.



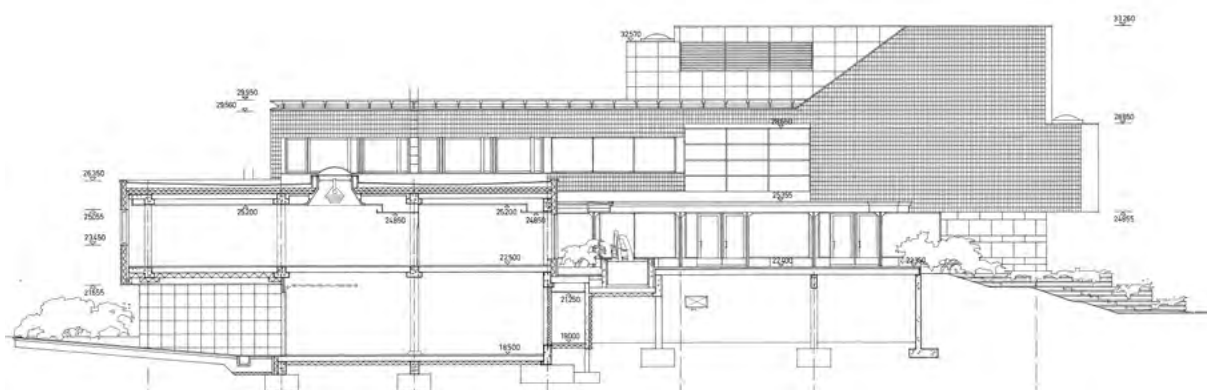
kuva 5.16 Pääsisääkäyntitasanteelle suunniteltu suihkulähde. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.17 Ossi Somma, Viimeinen ratsastajapatsas, v. 1974, sijoittuu Kielotien varteen pääsisäänkäynnin edustalle



kuva 5.18 Kielotien puoleinen pengerrys oikeustalon edustalla on puurakenteinen. Alkuperäinen väri on suunnitelmissa musta. Pengerryksiin on julkisivupiirustuksissa istutettu pensaita.



kuva 5.19 Leikkaus sisäänkäyntitasanteen kohdalta kohti oikeustaloa. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto

5.2 Julkisivut

Kielotien puoleisessa pääjulkisivussa on selvä jako oikeus- ja poliisitalon osiin. Poliisitalo on todellisuudessa korkeampi, mutta vetäytyy silti taustalle. Osien erilainen luonne ilmenee sekä värityksessä, materiaaleissa että julkisivujen jäsentelyssä. Oikeustalo on arvokkaampi julkinen rakennus, jonka tummansininen julkisivuklinkkeri ja korkeat aaltoilevan säleikön korostamat ikkunat vievät huomion virastomaisemmalta poliisitalolta. Oikeustalon sisäänvedetty 2. kerros on päällystetty tummilla graniittilaatoilla (suunnitelmassa musta dioriitti). Pääkerros, eli istuntosalien kerros, on korostettu.

Poliisitalon julkisivut ovat valkoisella keraamisella laattalla päällystettyjä. Nauhaikkunoiden muodostama vaaka-aihetta alleviivaavat polttomaalatusta alumiinista tehdyt aurinkolipat. Poliisitalon sokkeli on harmaaksi maalattua sileää betonia. Sisäänkäyntiportaan kaarimuodot on päällystetty samalla tummalla graniitilla kuin oikeustalon sokkeli. Rakennusaikaisena muutoksena pääsisäänkäynnin portaiden sivuun on lisätty raskas betoninen luiskarakennelma, joka on maalattu valkoiseksi.

Molempien rakennusten pääsisäänkäynnit 2. kerroksen tasoon nostetulta sisäänkäyntitasolta ovat erilliset. Ne sijoittuvat yhteisen L-muotoisen lipan alle. Lipan reunan kaarimuodot asettuvat sisäänkäyntien päälle siten, että oikeustalon kaari on poliisitalon vastaavaa isompi. Nivelosan keveyttä on julkisivussa korostettu isoilla ikkunoilla. Pääsisäänkäynnin sisäänkäyntitaso, portaat, kaiteet ja suihkukaivon reunukset on päällystetty ristipähakatulla Jyväskylän dioriitilla [18].

Oikeustalon sinisellä klinkkerillä päällystetyssä pääjulkisivussa on vaakasuuntainen ulkonema 3. kerroksen korkeudella. Ulkonemaan sijoittuu epäsymmetrisesti kaareva, ikkunaton erkkeri, jonka katolla on kupuikkuna. Vastapainoksi erkkerille on sijoitettu kapeat prisman muotoiset ikkunaraidat, jotka tarjoavat pienet kurkistusaukot julkisivun takana kulkevalle käytävälle. Tätä oikeussalien takakäytävää pitkin kuljetetaan mm. vangitut osapuolet oikeusistuntoon. Hieman yllättäen pääjulkisivun muoto syntyy siis tämän takakäytävän toiminnallisista tarpeista. Oikeussalien yläikkunat kohoavat ulkonevan käytävän yläpuolelle. Niitä peittää tasaisen aaltokuvion muodostava metallisäleikkö.

Kielotietä Tikkurilan keskustan suunnalta lähestyttäessä näkyi aiemmin oikeustalon salikerroksen viistokattoinen muoto vastaavasti kuin se vielä on näkyvissä pohjoisesta katsottuna. Ensimmäisessä rakennusvaiheessa 1. kerroksen julkisivu oli piilotettu maapengerrykseen myös Esikkotien risteysen suunnalla. 2. kerroksen sokkelimainen graniittipäällyste jatkui täällä noin puoliväliin rakennusta, 3. kerroksen ollessa kokonaan sinistä klinkkeriä. Toimistotilojen kohdalla 2. kerroksessa graniitti vaihtuu valkoiseksi klinkkeriksi kohdassa, joka on nykyään laajennusosien takana. Oikeustalon toimistotilojen julkisivun räystäslinja on korostettu. Samanlaista räystästä on toistettu laajennusosissa.

Idän puoleisen julkisivun jäsentely jatkuu samankaltaisena eteläisellä julkisivulla. Oikeustalon julkisivu on sinisellä klinkkerillä päällystetty, mutta julkisivun alaosan valkoinen laattaosuus ja valkoinen kellarin julkisivu liittyvät sen valkoisella laattalla päällystettyyn nivelosaan ja poliisitaloon. Osien välinen hierarkia ei ole enää yhtä selkeä takapihaksi mielletävällä julkisivulla.

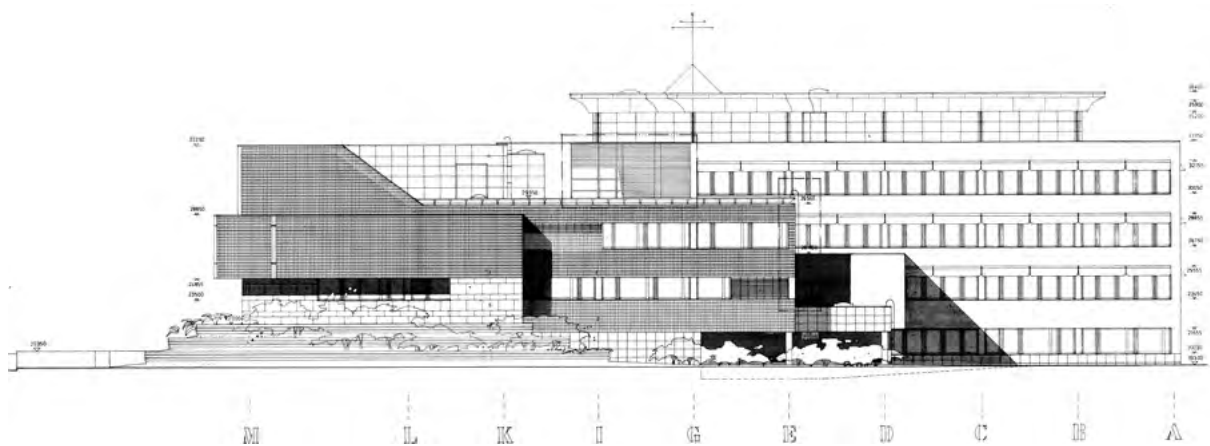
Poliisitalon piha on suljettu korkeilla aidoilla ja katoksella idän ja pohjoisen puolella jo ensimmäisessä rakennusvaiheessa. Huomattavaa on myös poliisitalon samanlaisena joka suunnalla toistuva julkisivu. Pohjois- ja itäpäädyt on aukotettu nauhaikkunoilla, jotka eivät kuitenkaan yllä koko päädyn leveydelle. Poliisitalon julkisivu poikkeaa ainoastaan sisäänkäynnin kohdalla, jossa ulkokulma on avattu koko julkisivun korkuiseksi lasiseinäksi. Lasiosien päällä on säleikköä. Oikeustalon alkuperäisen massan vino kattomuoto ohjaa kohti pääsisäänkäyntiä Valkoisenlähteentien suunnasta.



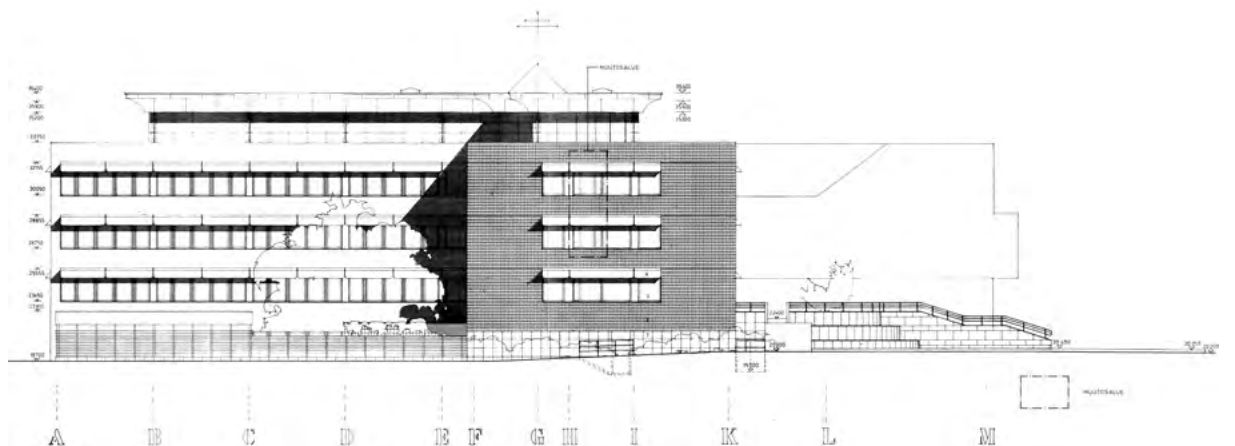
kuva 5.21 Julkisivu länteen Kielotielle. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.23 Julkisivu itään Esikkotielle. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto

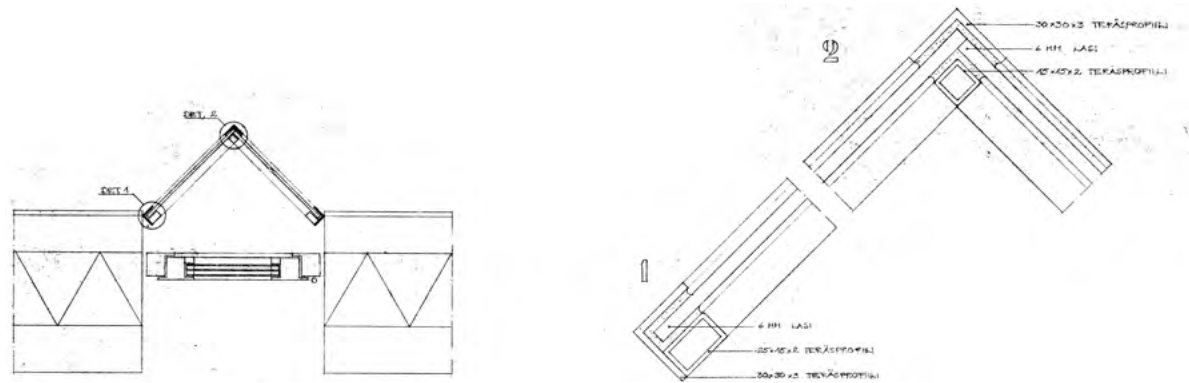


kuva 5.22 Julkisivu etelään Esikkotielle. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.24 Julkisivu pohjoiseen Valkoisenlähteentielle. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto

Julkisivumateriaaleista sininen klinkkerilaatta oli käytössä Aallon toimiston kohteissa, esim. Seinäjoen kaupungintalon julkisivussa (v.1965), tosin kapeana ja kuperana. Kaarlo Leppäsen suunnittelemista kohteista Valkeakosken kulttuurikeskuksen kirjastossa ja Helsingin pääkirjastossa on sininen seinälaatta leveämpänä ja tasapintaisena, kuten Vantaan oikeus- ja poliisitalossa. Sinisellä seinälaattalla Leppänen on kohteissaan selvästi halunnut korostaa kompleksin huomionarvoisinta osaa. Rakennus selityksen mukaan kohteessa on käytetty Oy Partek Ab:n julkisivulajitelman keraamisia laattoja; lasitetut sileäpintaiset siniset ja valkoiset klinkkerit ovat kooltaan 195 x 95 x 8 mm. Laatat on kiinnitetty tehtaalla julkisivuelementteihin. Saumojen värit ovat mukailleet laattojen väriä [18].



kuva 5.25 Kielotien julkisivun prisman muotoinen ikkuna, joka tarjoaa kurkistusaukon oikeussalien takakäytävästä ulos. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, kiinteistön arkisto



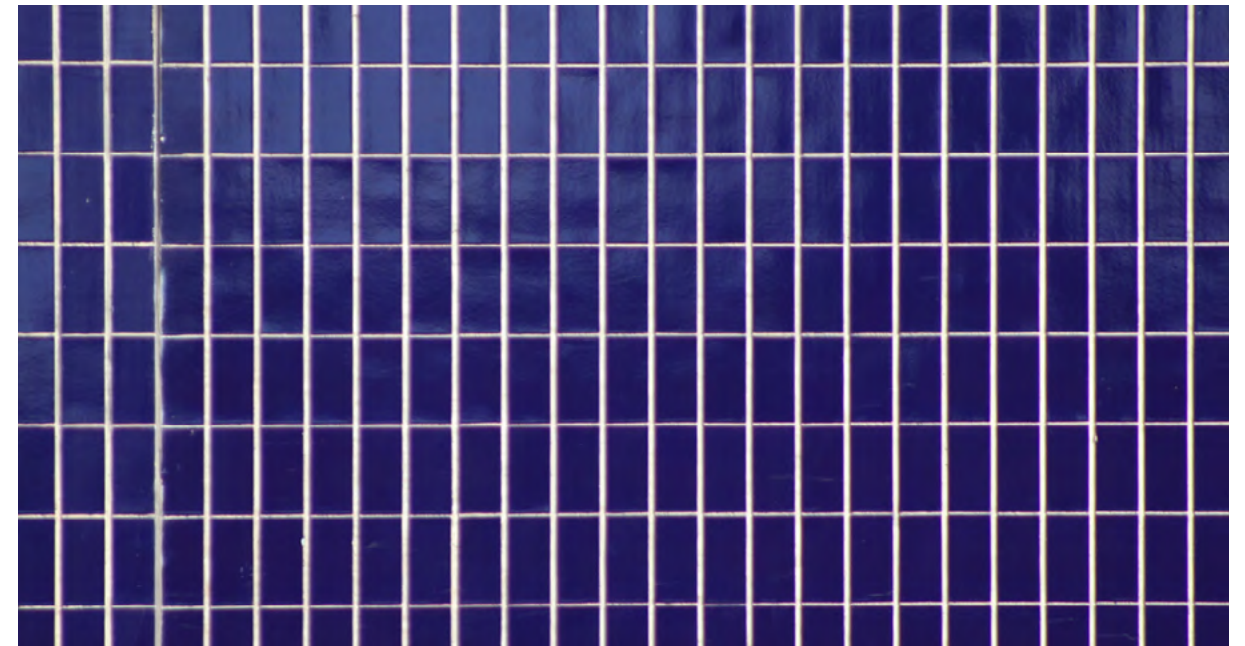
kuva 5.28 Oikeustalon julkisivu Esikkotien puolella. Laajennusosat etualalla ovat näkyvimät.



kuva 5.26 Kielotien julkisivun prisman muotoinen ikkuna, joka tarjoaa kurkistusaukon oikeussalien takakäytävästä ulos



kuva 5.27 Poliisitalon pääsisäänkäynnin kohdalla on korkeat ikkunat, joita osittain peittää säleikkö.



kuva 5.29 Sinisen klinkkeripinnan lasitus on kiiltävä. Laajennusosien klinkkerit eivät poikkea vanhemmasta osasta ainakaan nopealla tarkastelulla.

5.3 Sisätilat

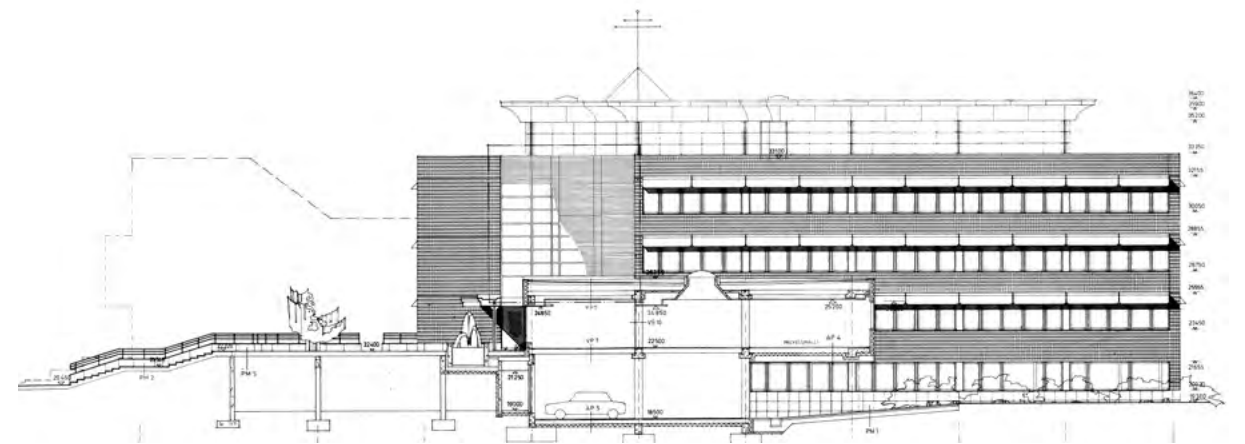
Kaarlo Leppäsen suunnittelutöissä on nähtävissä sisääntulon idea, jossa siirtyä ulkoa tapahtuu matalan ja hämärän tilan kautta päätyen valoisaan ja avoimeen tilaan. Leppänen omaksui myös Aallon ajatuksen rakennusosien vuoropuhelusta, jossa tärkein osa on korostettu ja käsitelty runsaammin kuin merkitykseltään vähäisempi tai arkisempi. Usein tärkein osa on muodoltaan plastinen tai monimuotoinen ja runsaasti detalloitu. Sekundäärinen tila taas on pelkistetty. Näin sekä sisä- että ulkotiloissa on näkyvissä tilallinen hierarkia [5].



kuva 5.31 Poliisitalon pääsisääntulo on korkean aulatilan alaosassa. Kerrostasanteet avautuvat aulaan pilvenreunan muotoisilta parvilta. Ulkoseinän ikkunat porrastuvat murtoviivana talon ulkonurkassa. Sisääntuloon väri on valkoinen, kuten poliisitalon ulkopuoli.



kuva 5.32 Kattoikkuna ja siihen liittyvä valaisin oikeus- ja poliisitalojen nivelosassa, sisääntuloon palveluhallissa



kuva 5.33 Leikkaus sisääntuloon kohdalta. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto

5.31 Istuntosalit

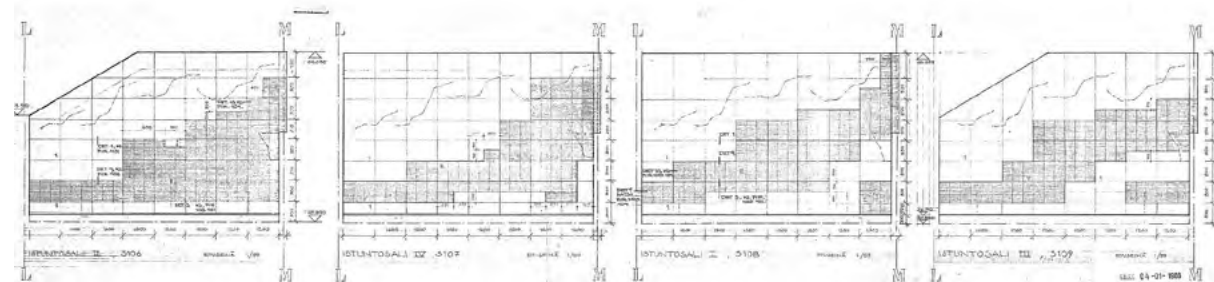
Oikeustalon ytimen muodostavat istuntosalit, jotka ovat rakennuksen näyttävien osa sekä sisäpuolelta että ulospäin. Sisätiloista oikeussalit ovat myös eniten detaljoidut. Ensimmäisen rakennusvaiheen neljä isoa istuntosalia sijaitsevat 3. kerroksessa ja ovat kahden kerroksen korkuisia. Yläikkunat avautuvat Kielotien suuntaan. Ikkunoiden alla on julkisivua kiertävä istuntosalien takakäytävä, joka muodostaa julkisivuun erkkeriaiheen. Salien sisustukseen on panostettu enemmän kuin muihin oikeustalon tiloihin. Saleissa on Aallon töitä muistuttava aaltoileva alakatto, aihe, jota Leppänen varioi myös useissa omissa suunnittelutöissään. Alakaton plastiset elementit on tehty taivuttamalla vaneria. Elementit on ripustettu kierretangoilla irti katosta ja maalattu valkoiseksi. Ilmanvaihdon säleiköt on upotettu alakattoelementteihin. Salien seinillä on levyverhouksen ja akustiikkaelementtien graafiset sommitelmat. Akustoivia kenttiä peittää Aallon monista suunnitelmista tunnistettava puurimoitus. Seinäverhoilun sileät osat on tehty maalatusta Palo-ilves-levystä, puurimoituksen taustalla on laskuitukangaspäällysteinen mineraalivilla. Kaikki seinä- ja kattopinnat ovat valkoisia.

Salien lattia on lakattua tammisauvaparkettia. Etuosan lattia tuomarien pöydän alla on korotettu. Korokkeen ja porrasaskelmien ulkokulmat ovat huolellisesti massiivipuulla viimeistelyjä.

Salien kiinteä kalustus ja irtokalustus muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Etuosan kiinteä tuomareiden pöytä on mustaksi maalattua puuta. Muut kalusteet ovat irtonaisia, mutta noudattavat samaa väritystä. Kalusteet on todennäköisesti uusittu viimeisen laajennus- ja muutostyön yhteydessä vuonna 2002, mutta vaikutelma on tyyllisesti yhtenäinen. Musta väri toistuu salien ovissa. Yläikkunoissa on käsikäyttöiset valkoiset lamelliverhot.

Salien valaistus on pääosin epäsuora, valaisimet on piilotettu alakattoelementtien taakse. Kokonaisuus on tasapainoinen, vaikka värien kontrasti on kova. Salien tunnelma on arvokas.

Istuntosaleja on lisätty laajennuksessa rakentamalla kaksi isoa salia lisää. Uusien salien sisustus mukailee vanhoja saleja mm. yläikkunoiden, akustiikkaverhoilujen ja kalusteiden osalta. Uusien salien kattopinnat ovat puuverhoiltua akustiikkalevyä, eivätkä jäljittele vanhojen salien orgaanisia alakattomuotoja. Uusien salien valaistus on toteutettu riippuvalaisimilla. Alakattojen punertava puupinta toistuu uusien salien ovissa.



kuva 5.311 Vanhojen istuntosalien seinäkaavioissa on akustiikkapintojen suunnitelma. Alakaton akustoivat elementit olivat suunnitelmissa ensin vapaamuotoisempia, lopullinen toteutus oli säännönmukaisena toistuva siiveke. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.312 Vanha istuntosali nykyisin. Seinä- ja alakattopinnat ovat säilyneet alkuperäisinä. Alakatto-paneelien taakse jäävät valaisimet piiloon. Ilmanvaihtoritilät on integroitu alakattoelementteihin.



kuva 5.313 Vanha istuntosali nykyisin. Yläikkunan alla olevan paneelin taakse on piilotettu loisteputki-valaistus.

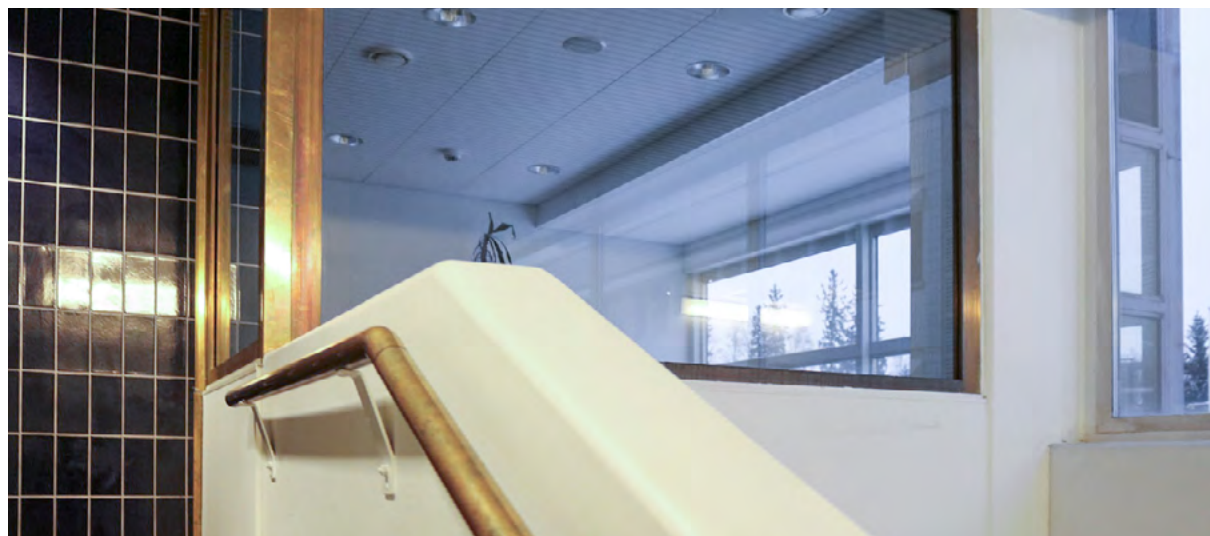
5.32 Sisäänkäynti- ja aulatilat

Oikeus- ja poliisitalojen sisäänkäynnit ovat erilliset, vaikka molempiin saavutaan saman korotetun pihatason kautta. Sisäänkäyntitilojen ja yleisöaulojen näkymät jatkuvat isojen ikkunoiden kautta ulos. Erillisten sisäänkäyntiaulojen väliin jää matalaan nivelosaan kahvila- ja asiakaspalvelutilat.

Oikeustaloon on kaksi erillistä sisäänkäyntiä, joista toinen johtaa portaikon (P3) kautta 3. kerroksen istuntosali-kerroksen ja aulaan, toinen 2. kerroksen aulaan. Molemmissa auloissa on sijainnut vahtimestarin ja asiakaspalvelun tiskit. 3. kerroksen odotusaula on ensimmäisessä rakennusvaiheessa auennut ikkunoiden kautta myös atriumpihalle. Myöhemmissä muutoksissa näköyhteys on katkaistu peittämällä ikkunoita hiekkapuhalletulla tai kalvotetulla lasilla. Pääsisäänkäynnin päällä on ollut erkerinä ulos työntyvä tupakointitila, jonka lasiseinien läpi jatkuu näkymä pohjoiseen ohi poliisitalon. Istuntosalien sisäänkäyntejä on korostettu aulan puolella väliseinien kaarevilla muodoilla, jotka salien puolelta on kuitenkin verhoiltu suoriksi. Odotustilan alakaton otsapinnassa toistuu kaariaihe, joka jakaa erikorkuiset ja -suuntaiset metallisälealakatot osiin.

Yleisöportaan (P3) viereinen pieni hissi, sekä osa aulatilojen seinä- tai kalustepinnoista on verhoiltu julkisivun sinisillä keraamisilla laatoilla korostaen aulatilojen julkista luonnetta. Porrasta ympäröivien lasiosien profiilit on verhoiltu pronssisilla (MS 158) peiteprofiileilla ja portaan putkikäsijohteet ovat messinkiä. Vastaavat lasiseinä- ja oviprofiilit muualla talossa ovat maalattuja. Palvelutiskit ovat puuvii-
lupintaisia.

Porrastasanteiden ja -askelmien pinnoitus on uusittu samoin kuin aulatilojen lattiapinnat. Portaan alkuperäinen pintamateriaali on ollut Pukkilan punainen "Natura"-lattialaatta, kooltaan 150 x 150 x 14 mm [18]. Askelmien etureunassa on ollut tammilista. Jalkalistat ovat olleet messinkiä. Odotus- ja aulatilojen lattiamateriaali on todennäköisesti ollut harmaa Hovi-laatta, joka oikeustalon vanhemmissa toimisto-osissa on edelleen nähtävissä. Seinäpinnat ovat pääosin valkoiseksi maalattua puhtaaksi-muurattua tiiltä. Kaarevien seinien muuraus on ns. votsilimitystä. Kantavien rakenteiden betoniosat erottuvat seinärakenteesta. Istuntosalien kuparipintaiset varaustaulut ja opastejärjestelmä vievät odotusaulan nykyisessä sisustuksessa suurimman huomioarvon. Ne ovat lisätty todennäköisesti viimeisimmässä laajennus- ja muutostyössä vuonna 2002.



kuva 5.321 Oikeustalon salitiloihin johtava porras



kuva 5.322 Istuntosalien odotusaulassa on kaarevat muuratut seinäpinnat, joiden muodot toistuvat alakatossa.



kuva 5.323 Oikeustalon sisäänkäynnin asiakaspalvelutiski. Ulkoseinien sininen laattapinta toistuu sisällä aulatioissa.



kuva 5.324 Sisäänkäyntiosan kahvilan valaisin



kuva 5.326 Oikeustalon 2. kerroksen eli sisäänkäyntikerroksen aula- ja käytävätila



kuva 5.325 WC-tila oikeustalon 2. kerroksessa. Laattapinnat ovat todennäköisesti alkuperäisiä.



kuva 5.327 Poliisitalon sisäänkäynnin tuulikaappi. Poliisitalon sisäänkäynnissä on alkuperäinen punainen laattalattia.

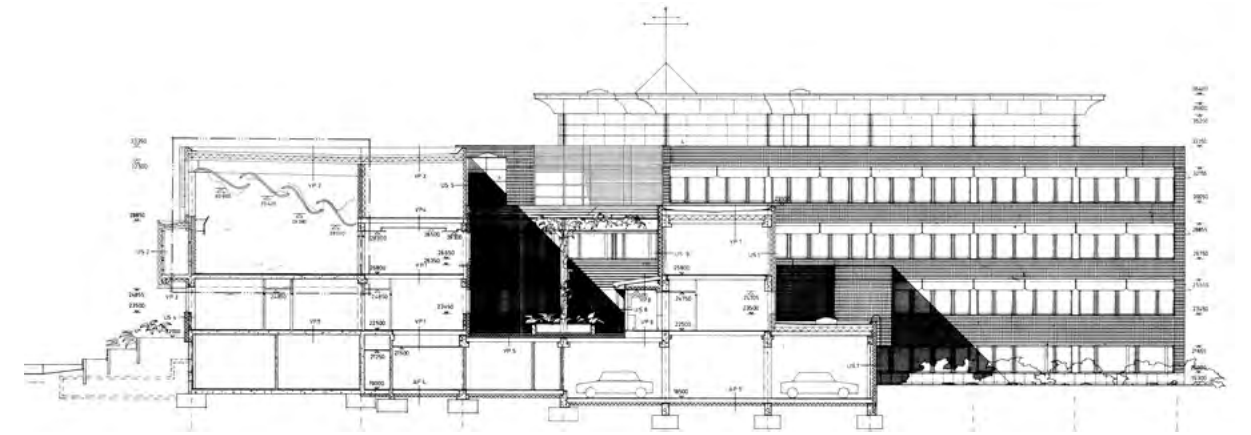
5.33 Atriumpiha

Oikeustalon atriumpihan käsittely on saanut alkuperäisissä piirustuksissa paljon graafista painoarvoa. Piha on ollut ensimmäisessä rakennusvaiheessa ulkotilaa, jota ympäröi tilat kahdessa kerroksessa. Atriumin keskelle on suunniteltu 8-kulmainen betonista valettu istutuskaukalo, jonka pinta on laatoitettu. Kaukaloa keskeltä nousee teräspilari, joka kannattaa liimapuupalkkia. Palkki ja siihen tukeutuva harva rst-lankaverkko muodostavat pergolamaisen rakenteen, johon köynnöskasvien on suunnitelman mukaan tarkoitus tukeutua. Atriumpihan lattiapäällyste on suunnitelmissa punainen poltettu tiililaatta, Paloheimo 185 x 185 x 35 [18]. Punainen tiililaatta esiintyy lattiamateriaalina lukuisissa Aallon toimiston ja Leppäsen omissa suunnittelukohteissa.

Pihan julkisivupinnat ovat olleet vaakasuuntaista valkoiseksi maalattua aaltopeltiä ja ikkuna-aukotus vastaava nauhaikkuna kuin toimistotilojen julkisivulla. Henkilökunnan kahvio on toimistokäytävän levennysosa, joka työntyy yksikerroksisena ulokkeena atriumpihalle.

Atriumpiha on muutettu lasikatteiseksi henkilökunnan taukotilaksi viimeisimmän laajennus- ja muutostyön yhteydessä. Samalla näköyhteys yleisötiloista atriumpihalle on estetty peittämällä 3. kerroksen aulan aukot läpinäkymättömällä lasilla. Atriumin julkisivut on verhoiltu teräsritilällä ja pistekiinnitetyillä lasilevyillä. Lattiapinta on uusittu vuolukivilaatoilla päällystetyksi. Lasikatteesta on ripustettu kellomaiset riippuvalaisimet.

Viimeisimmän laajennuksen yhteydessä atriumpihalle 3. kerrokseen on tehty parvikäytävä, josta on näkösuojattu kulkuyhteys entisen arkiston paikalle rakennettuihin pieniin istuntosaleihin.



kuva 5.332 Leikkauspiirustus, jossa näkyy atriumpihan alkuperäinen suunnitelma. Piirustus Arkkitehti-toimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.331 Atriumpihan nykytilanne



kuva 5.333 Atriumpihalle 3. kerroksen tasolle tehty näkösuojattu kulkuyhteys pieniin istuntosaleihin.

5.34 Oikeustalon toimistotilat

Oikeustalon toimistotilat sijoituivat ensimmäisessä rakennusvaiheessa 2. ja 3. kerroksiin ikkunoiden avautuessa joko ulos kadulle tai atriumpihalle. Henkilökunnan kahvihuone työntyi atriumpihalle toimistokäytävästä laajennettuna ulokkeena. 3. kerroksen itäsivun tilat olivat kokonaan päätearkistoa. Jo vuonna 1995 valmistuneessa muutoksessa oikeustalon toimistotiloja laajennettiin rakentamalla oikeustalon lisäsiipi (osa O). Samassa 2. kerroksen aulan yhteyteen lisättiin asiakaspalvelutiloja. Sormimainen O-siipi käsitti 2. kerroksessa kärjätuomareiden ja -sihteereiden tiloja ja 3. kerroksessa valmistelusaleja sekä asianajajien huoneita. Vuonna 2002 laajennuksessa 3. kerroksen päätearkisto muutettiin valmistelusaleiksi. Kärjääoikeuden toimistotiloja laajennettiin uudella T-osalla. 1. kerroksen / kellarin tasolla laajennusosaan sijoitettiin sosiaalitiloja ja takkahuone. Poliisin ja oikeuden päätearkisto siirtyi kellaritasolle rakennettuun laajennukseen (I osa). Siipiosien sisäpuolen ”kainaloissa” on lasierkkerit, joiden kautta toimistotilat liittyvät vanhempaan osaan. Erkkereiden välille on muodostettu näin pihan yli näköyhteys.



kuva 5.342 Toimistokäytävä oikeustalossa



kuva 5.341 Toimistokäytävä oikeustalossa Atriumpihan takana



kuva 5.343 Toimistohuone oikeustalossa



kuva 5.344 Atriumpihalle avautuva toimistohuone oikeustalossa



kuva 5.345 Oikeustalon T-siiven pintamateriaalit poikkeavat alkuperäisestä. Kuvassa neuvotteluhuone, jonka lattiassa on parketti ja alakatto on puuviilupintaista levyä. Myös toimistohuoneiden ovet ovat punasävyistä puuviilua.

5.35 Poliisitalon sisätilat

Asiakaspalvelun palveluhalli sijoittuu oikeus- ja poliisitalon väliseen sisäänkäyntiosaan, jonne asiakkaiden kulkuyhteys on poliisitalon puoleisesta sisäänkäynnistä. Sisäänkäyntien väliin jäävään yleisökahvilaan on kulku molemmin puolin.

Poliisitalon mielenkiintoisin sisätila on koko rakennuksen korkuinen sisäänkäyntiaula ja siihen avautuvat kerrosaulat. Sisäänkäynnin päällä on korkea monikulmainen lasijulkisivu. Hissiaulat aukeavat sisäänkäyntiaulaan. Näin poliisitalon kerrosauloista avautuu näkymä kohti oikeustalon pääsisäänkäyntiä ja istuntosalien odotusaulaa. Poliisitalossa on kaksi sisäistä kulkua palvelevaa porrashuonetta, jotka sijoittuvat rakennuksen keskivyöhykkeelle. P1-porras sijaitsee kerrosaulan hissien takana ja on mitoitukseltaan pääportaanomainen. Portaassa on maalatut betonikaiteet ja mustat mosaiikkibetoniaskelmat. P2-porras on pohjoispäätyyn sijoittuva kapeampi betonielementtiporras, jossa on teräspinnakaitteet. Porrashuoneiden väriyty on mustavalkoinen. Molemmat portaat johtavat myös kattokerrokseen.

Poliisitalon L-kirjaimen muotoisessa pohjaratkaisussa kahden toimistokäytävän ulkoreunoille ja päätyihin sijoittuvat toimistohuoneet, keskiosiin jäävät ikkunattomat tilat, kuten arkistot, ryhmä-, neuvottelu- ja kuulusteluhuoneet sekä aputilat. Parhaimmat työhuoneet sijoittuvat ikkunallisiin päätyihin. Tilojen väriyty on yksinkertainen, lattioissa on harmaa Hovi-laatta, seinät on maalattu valkoiseksi, ovet ovat mustia. Käytävillä on valkoinen metallisälealakatto, työhuoneissa valkoiseksi maalattu kattopinta. Osassa huoneita on ruskeasävyinen linoleumlattia, joka on mahdollisesti vaihdettu tilamuutosten yhteydessä.



kuva 5.351 Oikeus- ja poliisitalon välisessä nivelosassa sijaitseva lounaskahvila

Poliisitalon kerroksissa 2.–4. toistuu melko samanlainen kaksoiskäytäväratkaisu. Sisääntulokerrokseen sijoittui ensimmäisessä vaiheessa liikenne- ja yleinen ja kenttätoimisto. 3. kerrokseen sijoittui omaisuusrikos- ja väkivaltatoimistot sekä huume-, tiedustelu- ja tarkkailujaos. 4. kerrokseen sijoittui ulosotto-, syyteasiain- ja hallinto-osastot sekä nimismiespiirin johto. Poliisitalon 1.kerros, joka on Kielotien puolelta osittain maan alla, poikkeaa toiminnaltaan. Sinne on sijoitettu sellit, putkat ja säilytystilat. Poliisitalon henkilöstön sosiaalitilat ovat sijainneet jo ensimmäisessä rakennusvaiheessa oikeustalon puolella 1. kerroksen väestösuojissa. Tiloihin on maanalainen kulkuyhteys poliisin puolelta. Sosiaalitiloja on laajennettu vuoden 1995 laajennus- ja muutostöiden yhteydessä maanalaisella koulutustilalla. Sen paikalle rakennettiin myöhemmin oikeustalon K-osan laajennus. Poliisin sosiaalitiloja on laajennettu myös sisäänkäynnin ulkotasanteen alapuolelle.

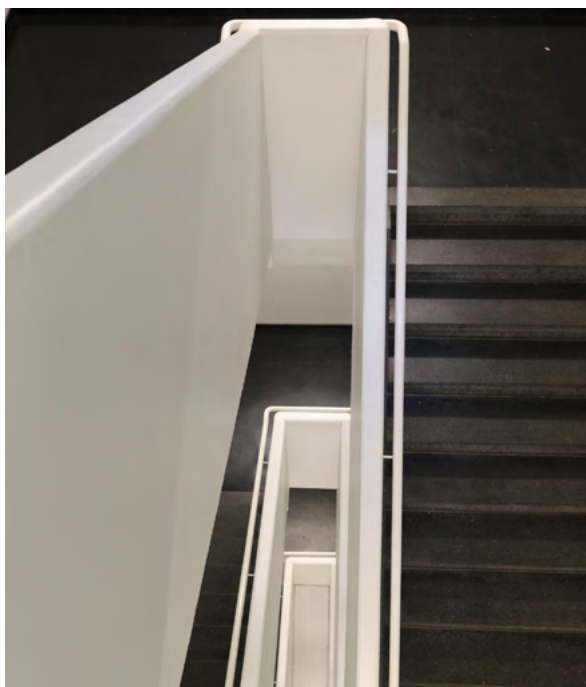
Samanaikaisesti oikeustalon O-siiven kanssa vuonna 1995 rakennettiin Esikkotien puoleiselle pihalle poliisin lisärakennus, P-osa, joka liitettiin pihan yli kulkevalla yhdyskäytävällä poliisitaloon. Lisärakennukseen rakennettiin työtiloja kolmeen kerrokseen.



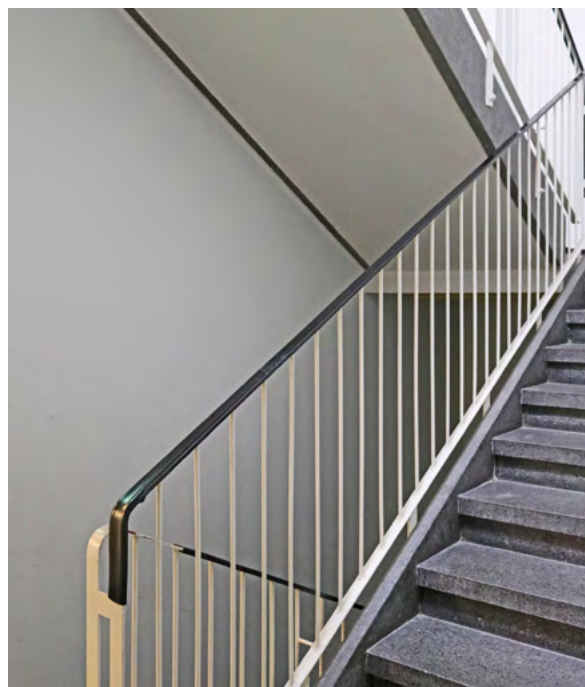
kuva 5.352 Poliisitalon kerrosaulat aukeavat kaarimuotoisena parvena korkeaan sisäänkäyntiaulaan.



kuva 5.353 Poliisitalon kerrosauloissa sijaitsevat poliisitalon puolen hissit. Niiden etuseinä on päällystetty samoilla sinisillä klinkkereillä kuin oikeustalon julkisivut.



kuva 5.354 P1-porras on Poliisitalon sisäiseen käyttöön tarkoitettu pääporras.



kuva 5.355 Poliisitalon P2-porras on elementtira-kenteinen poistumisporras.



kuva 5.358 Isompi toimistotyöhuone poliisitalon päädyssä.



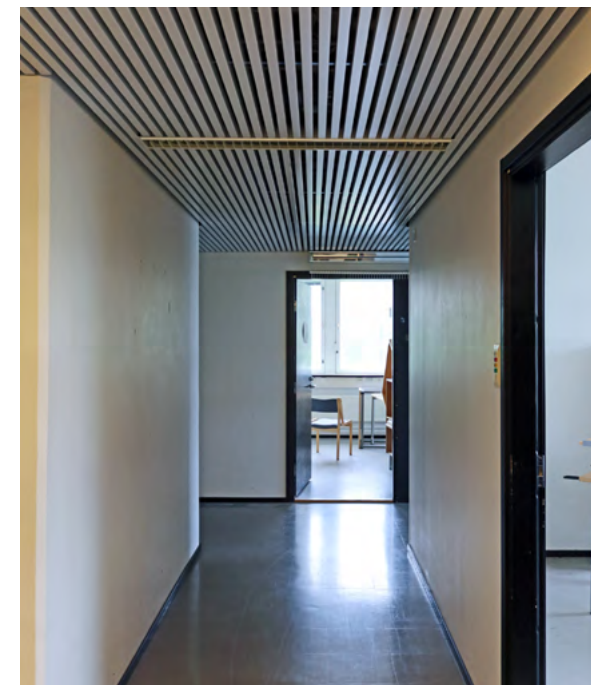
kuva 5.356 Poliisitalon pitkää kaksoiskäytävää, jonka oikealla puolella sijaitsevat ikkunalliset toimistohuoneet ja vasemmalla ikkunattomat keskiosan tilat.



kuva 5.357 Poliisitalon käytävän alkuperäiset loisteputkivalaisimet ovat vielä käytössä.



kuva 5.359 Poliisitalon kerrossalaan johtava käytävän ovi. Osa väliseinistä on puhtaaksimuurat-
tuja ja maalattuja.



kuva 5.360 Poliisitalon päädyssä käytävä ja työ-
huoneita.

5.4 Rakenteet ja talotekniikka

Poliisi- ja oikeustalon rakennus on perustettu savipitoiselle maalle teräsbetonipaaluille. Kellari- / 1. kerroksen lattiat ovat suurelta osin maanvaraisia teräsbetonilaattoja. Poliisitalon kantavan ontelolaa-tan alapuolella on ryömintätilä. Perusmuurit ovat betonielementtirakenteisia. Rakennusten maan-päällinen runko on rakennettu betonielementtipilareista ja -palkeista, välipohjat ontelolaatoista ja julkisivut sandwich-elementeistä. Poliisitalon pidätysosaston tukimuuri, sisäänkäyntiluiska, hissikuilut ja oikeustalon sisäänkäynnin P3 porras ovat paikallavalettuja teräsbetonirakenteita. Katokset ovat te-räsrakenteisia. Poliisitalon puolen portaat ovat elementtirakenteisia [18].

Pääsisäänkäynnin ulkotason alla on ollut alun perin tuulettuva alustila. Kannen rakenne on ontelolaat-ta, jonka päällä on vedeneristys ja betonikiveys alusrakenteineen. Rakenteeseen on lisätty lämmöne-ristys vuonna 2000 tehdyssä remontissa, jossa tason alapuoliseen tilaan on rakennettu pukuhuoneti-loja [19].

Laajennusosien rakenteet noudattavat ensimmäisen rakennusvaiheen rakenneperiaatteita. Atriumpi-han lasikate on teräsrunkoinen.

Julkisivut ovat pääosin keraamisella laamalla päällystettyjä sandwich-elementtejä. Sokkelielementit ovat betonipintaisia tai niissä on graniittipintaiset kuorielementit. P-osan sandwich-elementtien pinta on maalattua betonia. Ikkunat ovat pääosin puurakenteisia, 2-puitteisia, 3-lasisia ja aukeavat sisään-päin. Uusimmassa T-osassa toimistotiloissa on puu-alumiini-ikkunat. Isot maisemaikkunat, erkkeri-ik-kunat ja yläikkunat ovat kiinteitä metalliprofiili-ikkunoita. Ikkunoiden väliset umpiosat on verhoiltu teräsohutlevyllä tai puulevyllä [20].

Vesikatot ovat pääsääntöisesti kumibitumikermikatteisia tasakattoja, joiden suojakiveyksenä on singe-liä.

Rakennuksissa on koneellinen ilmanvaihto. Ilmanvaihtokonehuoneet sijaitsevat katolla. Oikeustalon IV-konehuonetta on laajennettu alkuperäisestä huomattavasti. T-osan ilmanvaihdon runkokanavat kulkevat näkyvissä vesikaton yläpuolella.

5.5 Muutokset ja laajennukset

Oikeus- ja poliisitalon ensimmäisen vaiheen uudisrakennus valmistui 2.8.1989, suunnittelijana arkkitehti Kaarlo Leppänen (rakennusvalvonnan lupatunnus 09200086–0476). Alkuperäisessä rakennusvai-heessa rakennettiin poliisitalon osat A ja B, oikeustalon osat C ja D sekä rakennuksia yhdistänyt matala nivelosa.

Oikeus- ja poliisitalon ensimmäinen laajennus valmistui 29.9.1995, suunnittelijana arkkitehti Kaarlo Leppänen (rakennusvalvonnan lupatunnus 09200094–005). Laajennus käsitti poliisitalon lisärakennuk-sen (osa P), oikeustalon toimistotilojen lisäsiiven (osa O) sekä 1. kerroksen maanalaisen itsepuolus-tuksen koulutustilan rakentamisen Kielotien ja Esikkotien kulmaukseen. Maanalainen laajennus näkyi puolipyöreänä maapengerryksenä ulkopuolelta. Samassa yhteydessä tehtiin toiminnallisia muutoksia

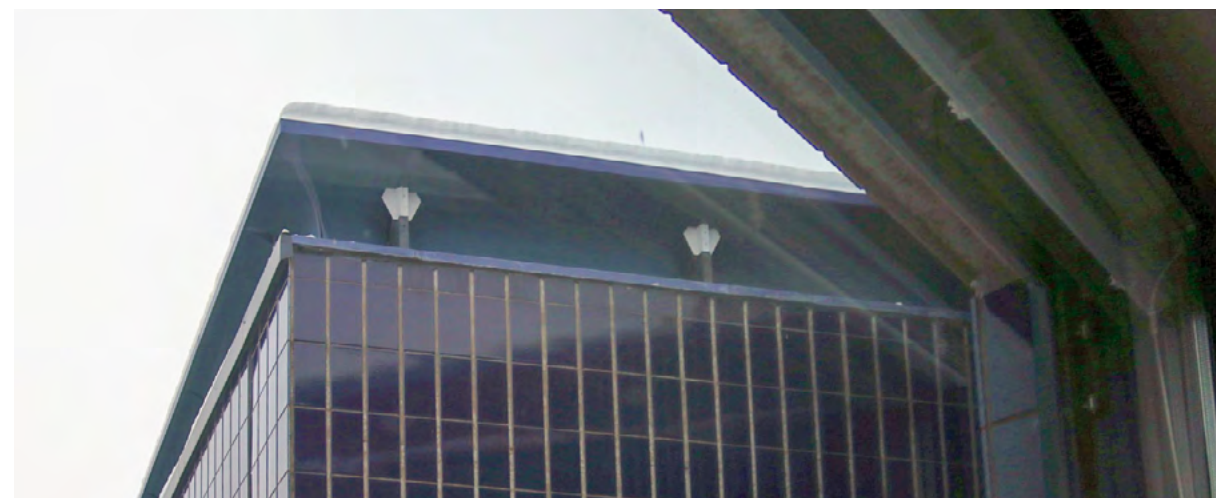


kuva 5.51 Arkkitehti Kari Leppäsen suunnitteleman laajennusosan istuntosali. Salin sisäpinnat noudat-tavat osittain vanhojen istuntosalien väri- ja materiaalimaailmaa. Alakatossa ja valaistuksessa ei ole mukailtu vanhoja saleja.

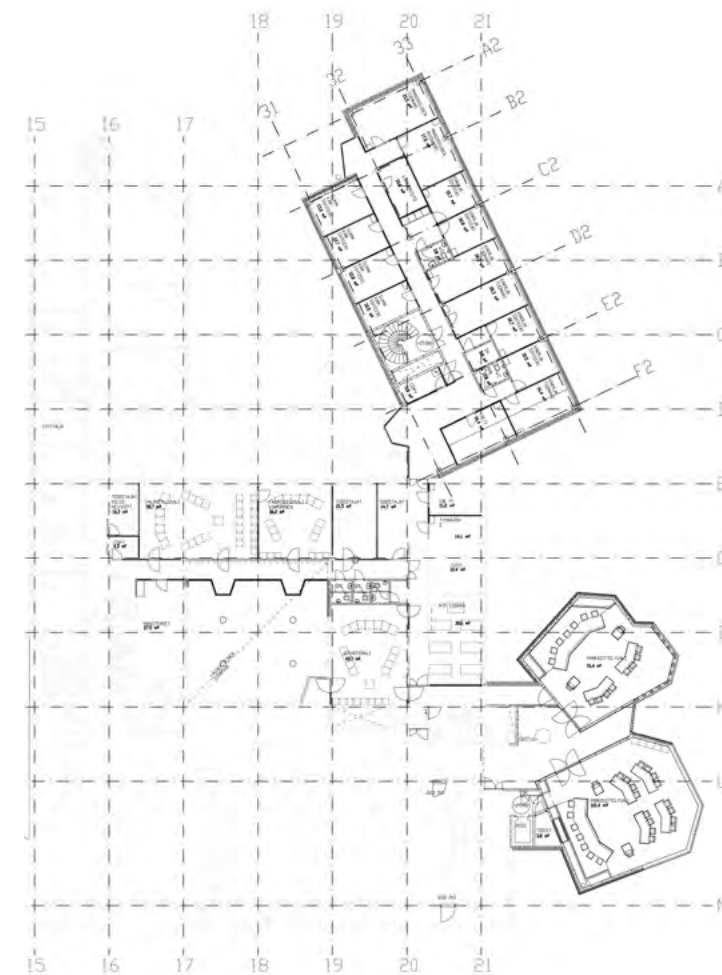
sisätiloissa. Poliisitalon laajennusosa sijoittui ensimmäisessä vaiheessa rakennetun pihakatoksen tilalle, pohjaltaan saman muotoisena. Laajennusosa yhdistyy kulkusilloilla poliisitaloon. Laajennusosa noudattaa poliisitalon muotoa ja väritystä, mutta se on karsittu julkisivuiltaan mm. materiaalin ja detaljoinnin osalta.

Kellarin tilojen laajennus valmistui 11.4.2000, suunnittelijana arkkitehti Esa Kaivos (rakennusvalvonnan lupatunnus 09200099–0997). Laajennuksessa rakennettiin Kielotien olemassa olevan sisäänkäyntitasan alle maanalaisia poliisin sosiaali-tiloja (*vahvistamatta, ei käytössä pääpiirustuksia tästä muutoksesta*). Laajennus ei näy rakennuksen ulkopuolelle.

Oikeustalon viimeisin laajennus ja sisätilojen muutos valmistui 4.4.2002, suunnittelijana arkkitehti Kari Leppänen, joka on arkkitehti Kaarlo Leppäsen poika (rakennusvalvonnan lupatunnus 09200001–0556). Laajennuksessa rakennettiin oikeustalon toimistotilojen toinen lisäsiipi (osa T), uusi arkistotila (osa I) kellariin / 1. kerrokseen sekä uusien istuntosalien laajennus (osa K) Kielotien ja Esikkotien risteykseen. Uuden toimistotilasiiven 1. kerroksen tasolle rakennettiin sosiaali-tiloja ja takkahuone. Laajennuksen kerrokset 2 ja 3 käsittivät käräjäoikeuden toimistotiloja. Arkiston siirtyessä alempaan kerrokseen uuteen laajennusosaan, 3. kerroksen pihan puoleisiin tiloihin rakennettiin uudet valmistelusalit aputiloineen sekä uusi pienempi istuntosali. Samanaikaisesti rakennettiin rungon ulkopuolelle Kielotien ja Esikkotien kulmaukseen laajennusosa, joka käsitti kaksi uutta isoa istuntosalia ja niiden alapuoliset työ- ja tukitilat. 1. kerroksessa itsepuolustuksen koulutustilaa laajennettiin ja sen viereen rakennettiin uusi väestönsuoja. 2. kerroksessa salien alapuoliset uudet tilat käsittivät lautamiesten ja vartijoiden tilat sekä pidätettyjen odotustilat eli ns. sumput. Samassa korjausvaiheessa atriumpiha muutettiin lasikatteiseksi sisätilaksi ja oikeustalon katolla olevaa IV-konehuonetta laajennettiin kahdella lisäosalla. Osa laajennuksen ja peruskorjauksen rakennustoimenpiteistä on kirjattu toiselle rakennusluvalle: laajennus valmistunut 4.9.2003, lupatunnus 09200002–0396 (*vahvistamatta puutteellisen pääpiirustusaineiston vuoksi*).



kuva 5.52 Oikeustalon vanhan osan räystäään muotoa on toistettu samanlaisena myös T-osan toimistosiivessä



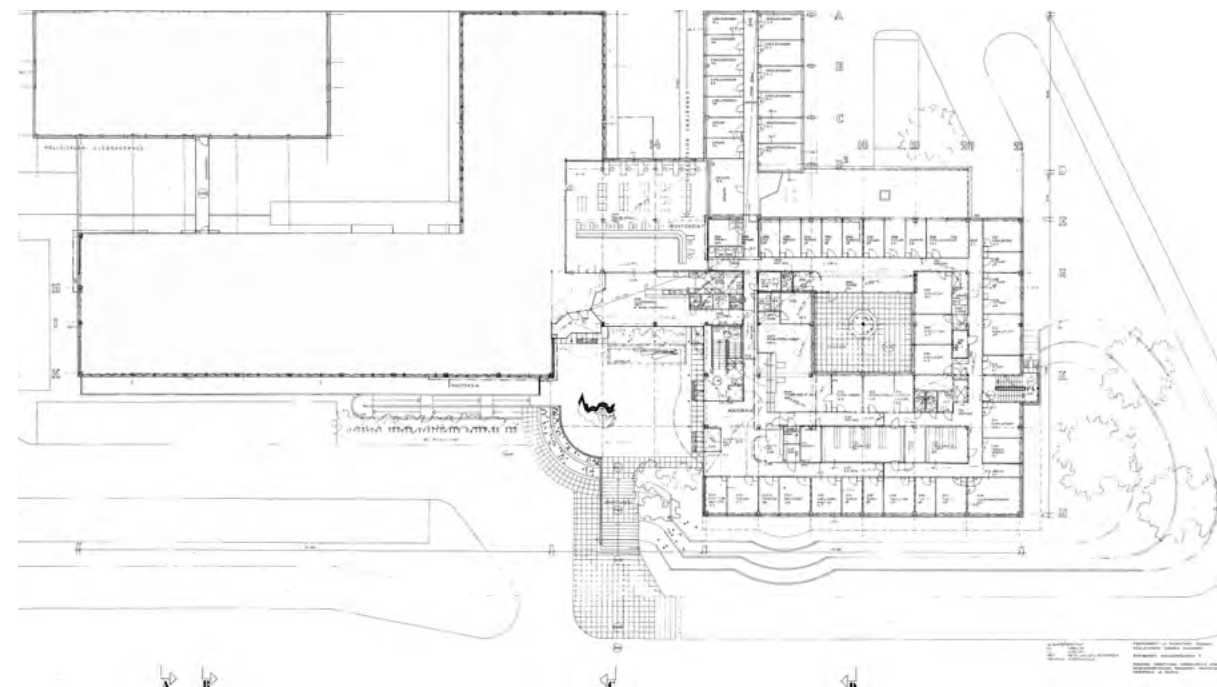
kuva 5.53 Oikeustalon K-, T- ja I-osien laajennukset 3. krs pohjapiirustuksessa. Samassa muotokuvassa näkyvät entisen arkiston tilalle rakennetut pienemmät istuntosalit. Piirustus Arkkitehdit Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.54 Ilmakuvaan merkityt Oikeus- ja poliisitalon lohkotunnukset. Kuva pohjalla Vantaan karttapalvelu



kuva 5.55 Poliisitalon pääty Valkoisenlähteentielle. Vasemmalla poliisitalon laajennus (osa P)



kuva 5.57 Vuonna 1995 valmistuneen laajennuksen pohjapiirros. Piirustus Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen Oy, Senaatin arkisto



kuva 5.56 Oikeustalo Kielotien ja Orvokkirinteen risteyksestä. Vanhan oikeustalon jatkeena oleva vaalea laajennusosa (osa K) on rakennettu v. 2004, suunnittelijana arkkitehti Kari Leppänen. Muoto tulee istuntosaleista.



kuva 5.58 Oikeustalon viimeisimmässä laajennuksessa vuonna 2002 rakennettu pieni istuntosali 3. kerroksessa. Tilassa on purettu lattiapinta pois vesivahingon vuoksi.

5.6 Käyttö ja toiminnallisuus

Poliisitalo on pääosin tyhjentynyt sisäilmaongelmien takia vuosien 2018–2019 aikana. Poliisi toimii väistötiloissa lentoaseman lähellä Rahtitiellä, kunnes uusi poliisitalo valmistuu Vantaan Jokiniemeen. Vantaan käräjäoikeus (Itä-Uudenmaan käräjäoikeus) on toiminut rakennuksessa kevääseen 2020 saakka, jolloin toiminta siirtyi väistötiloihin Aviapolikseen. Paitsi sisäilmaongelmista, talossa on kärsitty myös toimintojen keskittämisen aiheuttamasta tilaongelmasta. Vantaan käräjäoikeus yhdistyi 1.1.2019 Hyvinkään, Itä-Uudenmaan ja Tuusulan käräjäoikeuksien kanssa Itä-Uudenmaan käräjäoikeudeksi. Sen tuomiopiiriin kuuluvat Askola, Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Pukkila, Pyhtää, Sipoo, Tuusula ja Vantaa [21] [22].

6 Yhteenveto

6.1 Säilyneisyys ja kunto

Oikeus- ja poliisitalon ensimmäinen rakennusvaihe on säilynyt laajennusosista huolimatta pääpiirteis-
sään melko hyvin hahmotettavana. Laajennusosien lisääminen on muuttanut alkuperäistä selkeän
kaksiosaista ”pistooli ja nyrkki” -hahmoa monimuotoisemmaksi, mutta alkuperäistä julkisivujen hie-
rarkiaa ja materiaalimaailmaa on noudatettu myös laajennusosissa.

Oikeustalon atriumpihan muuttaminen sisätilaksi henkilöstön käyttöön on tuottanut turvallisuus- ja
näkömaongelmia, joiden ratkaisemiseksi salien odotustilojen viihtyisyys on huonontunut ja atriumpi-
han luonne on muuttunut suljetuksi. Lisäosien rakentaminen ei ole merkittävästi muuttanut sisäisiä
toimintoja ja huonetiloja, myös osien väliset yhteydet ovat atriumpihan muutosta lukuun ottamatta
säilyneet.

Sisätilojen materiaaleja on uusittu maltillisesti ja tärkeimmät istuntosalitilat ovat melko alkuperäisessä
asussaan. Vain atriumpiha on muuttunut merkittävästi kattamisen myötä. Oikeustalon pääsisäänkäyn-
ti on sekava, vaikka tehdyt muutokset ovat sinänsä vähäisiä. Ensimmäisen rakennusvaiheen suunnitel-
missa selkeältä vaikuttavat järjestelyt eivät hahmotu nykyisin.

Oikeustalon rakennuksen ulkovaipan siniset klinkkeripintaiset sandwich-elementit ovat silminnähden
kaareutuneet. Elementtisaumoissa on myös pykältämistä ja osa klinkkereistä on huonosti kiinni alus-
tassa. Uusimpia K- ja T-osia lukuun ottamatta ikkunat ja kattoikkunat kaipaavat kunnostusta tai uusi-
mistä. Myös atriumpihan lasikatteen liitoksissa on havaittu vesivuotoja [20]. Ulkopuolen tukimuurit,
pengerrykset, kiveykset ja istutukset kaipaavat myös kunnostusta tai uusimista [19]. Sisäänkäyntita-
son suihkulähde on poistettu käytöstä ilmeisesti vuonna 2000 samassa yhteydessä, kun sisäänkäynti-
tasanteen alle on laajennettu sosiaalitiloja.

Poliisitalon alkuperäinen julkisivu on säilynyt lähes muuttumattomana, mutta julkisivun ja vesikaton
kunto on päässyt ainakin silmämääräisesti arvioituna huonoksi. Esikkotien puoleinen poliisitalon laa-
jennus on koruton ja riisuttu versio vanhemmasta osasta. Sen vaikutelma on kuin väliaikaiseksi tarkoi-
tettu.

Poliisitalon sisätilat ovat säilyneet hyvin alkuperäisessä kunnossa muutamia vähäisiä huonetilamuu-
toksia lukuun ottamatta. Pintamateriaalit ja valaisimet ovat suurelta osin alkuperäisiä. Esimerkiksi va-
laisimet ovat käyttöikänsä päässä.

Rakennuksen sisäilmaongelmia on tutkittu ja korjattu vuosina 2016–2018. Poliisitalossa on havaittu
kattovuotoja, paikallisia ikkunaliittymien vuotoja ja ulkoseinärakenteiden epätiiveyttä [23]. Kohteessa
on toteutettu myös sisäilmastokysely, jonka perusteella suositellaan selvittämään alimman ja ylim-
män kerroksen kosteus- ja homevaurioiden mahdollisuus [24]. Toimistotiloissa on havaittu paikallisia
vaurioita, jotka ovat aiheutuneet rakenneliitosten ja ulkovaipan epätiivyydestä. [25]

6.2 Johtopäätökset ja muutoskestävyys

Vantaan oikeus- ja poliisitalon omaleimainen arkkitehtuuri on etenkin oikeustalon osalta merkittävä
osa Tikkurilan kaupunkikuvaa. Olennaisia ominaispiirteitä ovat mm. oikeustalon formalistinen muoto,
sininen klinkkerijulkisivu sekä Kielotien pääjulkisivun ja sisäänkäynnin suhde katutilaan. Oikeustalon
selkeä hahmo on jo saanut huomiosta kilpailevan elementin salitilojen laajennusosan myötä.

Etelä- ja itäjulkisivut Esikkotien puolella ovat muuttuneet laajennusosien myötä eniten. Itäpuolella on
huolto- ja takapihanomainen luonne. Itäpuolen julkisivu kestää jatkossakin hyvin muutoksia.

Oikeustalon kattomaailma on jo muuttunut konehuonelaajennusten myötä ja se on vaikuttanut koko
talon hahmoon. Muutoksissa katolle on tullut laajennusten lisäksi harkitsemattomilta vaikuttavia ka-
navia ja laitteita, jotka näkyvät julkisivuilla.

Oikeustalossa on säilyttämisen arvoisia sisätiloja, etenkin isot istuntosalitilat, joiden sisustuksen toi-
voisi säilyvän oman aikakautensa esimerkkeinä. Toiminnalliset muutostarpeet, esimerkiksi ilmanvaih-
don, akustiikan tai AV-tekniikan parantaminen, eivät todennäköisesti uhkaa niiden säilymistä vaan
ovat sovitettavissa säilyttävässä korjaustyössä. Myös atriumpiha on merkityksellinen sisätila, jonka
tarjoamat talon sisäiset näkymäyhteydet olisi toivottavaa palauttaa.

6.3 Suositukset peruskorjaukseen ja laajennushankkeeseen

Oikeustalon tärkeimmät ulkoiset ominaispiirteet ja asema kaupunkikuvassa tulisi säilyttää. Poliisitalon
tilalle rakennettavan laajennusosan on sopeuduttava antamaan tilaa vanhalle oikeustalolle. Toisaalta
Esikkotien puolella laajennusosan on otettava haltuun ympärillä tiivistyvä ja korkeammaksi kasvava
kaupunkirakenne sekä kevyen liikenteen uusi lähestymissuunta – ja luotava huoltopihan tilalle toinen
pääjulkisivu.

Säilytettävien osien julkisivuja kunnostettaessa tulisi käyttää alkuperäisiä tai alkuperäisen kaltaisia ra-
kenneratkaisuja ja materiaaleja, jotta ominaispiirteet säilyvät. IV-konehuoneiden ja laitteiden muutok-
set katolla tulisi tehdä siten, että konehuoneet eivät kasva liian suureksi massaksi suhteessa vanhaan
oikeustaloon. Katon päällä oleva tekniikka tulisi pitää siistinä ja sijoittaa siten, että se ei näy katutasol-
le. Katto kaipaasi siistimistä, jolla palautettaisiin alkuperäisen muodon selkeys.

Oikeustalon toiminnot ja tilantarpeet ovat muuttuneet ja muutoksia on jo tehty aiemmin. Sisäänkäyn-
tijärjestelyihin ja aulatiloihin kaivattaisiin selkeyttä ja lisää väljyyttä. Alkuperäistä materiaalimaailmaa
olisi suositeltavaa säilyttää.

Myös toimistotyön luonne ja tilaratkaisut ovat muuttuneet kehittyvän monitilatoimiston myötä. Käräjäoikeuden toimistotilojen peruskorjauksessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota ilmanvaihdon suunnitteluun, jotta matalan kerroskorkeuden tiloihin jäisi riittävä huonekorkeus.

Peruskorjattavan osan sisätilojen muutoksissa tulisi suosia alkuperäisiä tai alkuperäisen kaltaisia pintamateriaaleja. Myös atriumpihan luonnetta suositellaan korjauksissa palauttamaan julkiseksi ja avoimeksi tilaksi.

Tontilla oleva ylikasvanut kasvillisuus olisi syytä uusia.



kuva 6.31 Oikeustalon Esikkotien puoli on takapihanomainen. Viereisellä tontilla on purettu vanhat asuinrakennukset ja uudet kuusikerroksiset asuinkerrostalot ovat rakenteilla. Esikkopolku (kuvassa vasemmalla) on lyhyin kevyen liikenteen reitti Tikkurilan asemalta kohteeseen.

Lähdeluettelo

- [1] Haavisto, Heli, "Tikkurilan kaavarunkoalueen modernin rakennuskannan inventointi 2020," Vantaan kaupunginmuseo, Vantaa, 2021.
- [2] "Kirsti-tietokanta," Vantaan kaupunki, Vantaa, 2021.
- [3] M. Manninen, "Valtion virastotalo - hyvinvointivaltion tunnusrakennus," Senaatti-kiinteistöjen verkkosivut, perustuu tekijän tutkimukseen Valtion virastotalot 1809-1995, 2020.
- [4] M. Manninen, "Valtion virastotalot 1809-1995," Senaatti, Helsinki, 2018.
- [5] M. Borges de Araújo, The Work of the Studio Aalto Collaborators: Practice, Craft and Theory, Tampere: School of Architecture, Tampere University of Technology, 2018.
- [6] Leppänen arkkitehdit Oy, "Leppänen arkkitehdit," 21 5 2021. [Online]. Available: <https://www.leppanenarkkitehdit.com/about/>.
- [7] Kari Leppänen, Leppänen arkkitehdit Oy, "Facebook," 6. helmikuu 2018. [Online].
- [8] Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli Oy, "Finlandia-talon rakennushistoriaselvitys," Helsinki, 2005.
- [9] A. Raveala, "Muistokirjoitus Kaarlo Leppänen," Helsingin sanomat, 1. lokakuu 2005.
- [10] "Docomomo kohteet," 21 5 2021. [Online]. Available: <http://docomomo.fi/kohteet/rovaniemen-linja-autoasema/>.
- [11] J. j. P. L. Kaipia, Suomen arkkitehtuuriopas, Helsinki: Otava, 1997.
- [12] Helsingin kaupunginmuseon lausunto, "Korttelitalo Merirasti, muistio 28.5.2018," Kulttuuriperintöyksikkö, Kulttuuriympäristötiimi, Helsingin kaupunki, 2018.
- [13] "Alvar Aalto route, Alvar Aalto säätiö," 21 5 2021. [Online]. Available: <https://visit.alvaraalto.fi/fi/kohteet/wolfsburgin-kulttuurikeskus/>.
- [14] "Google maps," 21 5 2021. [Online]. Available: <https://www.google.fi/maps/@62.3006652,27.1524494,3a,75y,193.33h,94.39t/data=!3m6!1e1!3m4!1sAIIPcbwSPOzMq7H-dGxUHg!2e0!7i13312!8i6656>.
- [15] "www.vantaa.fi," 21 5 2021. [Online]. Available: https://www.vantaa.fi/asuminen_ja_ymparisto/kaavoitus_ja_maankaytto/suuralueet_ja_kaupunginosat/tikkurila/tikkurila_ja_viertola.
- [16] Vantaan kaupunki, "Tikkurilan kaupunkikuva 2012-2030," Vantaan kaupunki, 2012.
- [17] "Kansallisgalleria verkkosivut," 21 5 2021. [Online]. Available: <https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/632058>.
- [18] J. Halonen, "Rakennusselitys, rakennesuunnittelu," 1987.
- [19] Hepacon ja Insinööritoimisto Lauri Mehto OY, "Kiinteistön kuntoarvio: Vantaan oikeus- ja poliisitalo," 2013, 2014.
- [20] Sitowise, "Kuntotutkimusraportti, Vantaan oikeustalo," 23.4.2018.
- [21] Wikipedia, "Vantaan käräjäoikeus," 21 5 2021. [Online]. Available: https://fi.wikipedia.org/wiki/Vantaan_k%C3%A4r%C3%A4j%C3%A4oikeus.
- [22] v. Tuomioistuinelaitos, "Itä-Uudenmaan käräjäoikeus," 21 5 2021. [Online]. Available: <https://oikeus.fi/karajaoikeudet/ita-uudenmaankarajaoikeus/fi/index.html>.
- [23] O. Insinööristudio, "Yhteenvedo tutkimuksista," 16.3.2018.
- [24] O. Insinööristudio, "Sisäilmastokyselyn lausunto," 28.2.2018.
- [25] O. Insinööristudio, "Sisäilmatutkimus, tutkimusraportti," 22.12.2017.
- [26] "Merirasti-kappeli, Vuosaaren seurakunta," 2021. [Online]. Available: <https://sites.google.com/site/vuosaarensurakunta19672017/iii-toimitilat/6-merirasti-kappeli?tmpl=%2Fsystem%2Fapp%2Ftemplates%2Fprint%2F&showPrintDialog=1>.
- [27] Vantaan sanomat, Vantaan sanomat, p. <https://www.vantaansanomat.fi/paikalliset/1234480>, 23.10.2019.
- [28] "Vantaan sanomat," Vantaan sanomat, p. <https://www.vantaansanomat.fi/paikalliset/1232520>, 16.1.2020.
- [29] "Iltasanomat," pp. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006485449.html>, 24.4.2020.
- [30] "Google maps," [Online].

